

Що іноземцям, що Коломойському

Під «парасолькою» зарубіжного інвестора гектари нашого чорнозему можуть легко скупити вітчизняні олігархи, на яких «карта ляже»
» стор. 4

Пахан скучив за ненькою

Заочно засуджений президент-утікач Віктор Янукович готується до повернення в Україну
» стор. 8

До кіно — через шаржі й плакати

Олександр Довженко захоплювався малюванням і заробляв ним гроші
» стор. 12

Україна молода

Середа, 25 вересня 2019 року № 107 (5564)

Учорашні курси НБУ:
1 \$ = 24,327 грн
1 € = 26,723 грн
1 рос. руб. = 0,380 грн

«Москву» зупинить тільки «Україна»

Чому знищення крейсера «Україна» є для нашої оборони неприйнятним і навіть злочинним

» стор. 6—7

Якби такий крейсер забезпечував прохід катерів у Керченській протоці, то чи наважилися б росіяни відкривати вогонь по наших кораблях і забирати в полон моряків?
Фото з сайту cdn.sohucs.com.

Людмила Денісова
Уповноважена Верховної Ради України
з прав людини

«113 громадян України зараз перебувають в Росії та окупованому Криму, 89 з них — кримські татари... Вже є практична домовленість про звільнення всіх, але ще треба трохи почекати. Такий процес потребує тиші».

■ АБСУРД

Я вам не скажу за всю Одесу

ДБР порушило справу проти експікера парламенту Андрія Парубія за підозрою в організації масових заворушень

Катерина БАЧИНЬСКА

Державне бюро розслідувань відкрило кримінальне провадження проти експікера Верховної Ради, нардепа від «Європейської Солідарності» Андрія Парубія за підозрою в організації масових заворушень 2 травня 2014 року в Одесі. Інформацію про це повідомив сам Парубій на своїй сторінці у «Фейсбук» й назвав дане провадження «зазеркальним абсурдом». «Відчайдушна протидія української влади та громадянського суспільства гібридному захопленню путінською Росією всього нашого південного сходу — восьми українських областей, через захоплення влади проросійськими силами в обласних центрах, зокрема й в Одесі — тут уже класифікується однозначно — як «факт створення і координування Парубієм А. В. громадських озброєних угруповань із метою вчинення масових заворушень 02.05.2014 на території міста Одеси. У документі ДБР це вже стверджується як факт. Дійсно — нова, химерна епоха», — зазначив Парубій.

Експікер у своєму дописі додав, що робив усе можливе для захисту України і, незважаючи ні на які провадження, планує й надалі робити все можливе для незалежності країни. «Це знають мої друзі та соратники. І хай це завжди пам'ятають вороги України», — підкреслив Парубій. При цьому він зауважив, що відкриття чергового провадження ДБР його не здивувало.

Відреагував на дії ДБР і міністр внутрішніх справ Арсен Аваков, назвавши поведінку відомства «упередженою стосовно Парубія». «Справа ДБР по Парубію та Одесі. Розумію, що не могли за заявою не відкрити СРДР, — вимога КПК. Не розумію упередженості формулювань. Очікую, відповідно до закону та здорового глузду, закриття провадження та спростування абсурдних звинувачень», — написав Аваков у «Твіттері». У свою чергу, Державне бюро розслідувань наразі офіційно не коментувало інформацію.

Цікаво, що передувало цій історії те, що наприкінці серпня ексзаступник голови адміністрації президента-втікача Віктора Януковича Андрій Портнов повідомив, що звернувся до Державного бюро розслідувань із заявою про нібито злочин Парубія. Йшлося саме про «організацію масових заворушень» в Одесі. За кілька днів Портнов додав, що ДБР уже відкрило провадження. Цікаво, що 12 проваджень, які відкрило Державне бюро розслідування проти п'ятого президента Петра Порошенка, відкрили за поданням саме Андрія Портнова.

Нагадаємо, що 2 травня 2014 року через протистояння між проукраїнськими та проросійськими активістами загинуло 48 осіб — шість із них у центрі міста від вогнепальних поранень, а 42 — через пожежу в Будинку профспілок на Куликовому полі. ■

■ НА ФРОНТІ

«Партизани» окупаційного підпорядкування

Ворожих снайперів і диверсантів готують працювати в «іхтамнетському» режимі

Леонід ШКІЛІНДЕЙ

Протягом доби офіційно зафіксовано 24 випадки порушення режиму вогню збройними формуваннями Російської Федерації та її посіпаками. Противник обстрілював позиції підрозділів Об'єднаних сил із заборонених Мінськими угодами артилерійських систем калібру 122 мм, мінометів калібру 82 мм. А також з озброєння БМП, гранатометів різних систем та стрілецької зброї.

На донецькому напрямку в районі відповідальності оперативно-тактичного угруповання «Схід» ворог обстріляв позиції Об'єднаних сил неподалік Докучаєвська, Новотроїцького, Пищевика, Водяного, Гнутового, Талаківки, Новогнатівки, Красногорівки.

Крім того, противник, порушуючи

Мінські угоди, тричі гатив по ділянці розведення №3 (Богданівка-Петрівське) з озброєння БМП, гранатометів різних систем та стрілецької зброї.

На луганському напрямку в районі відповідальності оперативно-тактичного угруповання «Північ» гаряче було біля Зайцевого, Луганського, Попасної, Новолуганського, Оріхового, Травневого.

Двоє військовослужбовців зі складу Об'єднаних сил отримали поранення різних ступенів тяжкості.

Зазначені факти вчергове демонструють небажання збройних формувань Російської Федерації та окупаційної адміністрації дотримуватися Мінських угод щодо розведення сил і засобів на зазначеній ділянці місцевості. Зокрема, Мінські угоди визначають, що розведення сил і засобів

може бути здійснено лише після дотримання режиму тиші та його фіксації СММ ОБСЄ упродовж семи діб. Командування ООС наголошує, що ключовою умовою розведення є виконання комплексу заходів, визначених Мінськими домовленостями.

Підрозділи Об'єднаних сил дотримуються умов припинення вогню та перебувають наготові щодо будь-яких підступних та провокаційних дій противника. А вони не припиняються. За даними Головного управління розвідки Міноборони, командування російських окупаційних військ почало активніше застосовувати диверсійно-розвідувальні та снайперські групи на окупованих частинах Донецької та Луганської області та залучає підрозділи диверсантів, які три місяці готувалися в Ростовській області РФ до ведення «партизанської війни». Окрім того, окупанти проводять випробування ефективності прихованих способів обстрілу підрозділів Об'єднаних сил, опрацьованих на полігонах Південного військового округу ЗС РФ. Зокрема, для дезорієнтації та приховування звуку пострілів вогонь російські снайпери ведуть під прикриттям стрільби з мінометів та гранатометів.

Підрозділи Об'єднаних сил готувати відсіч діям російсько-окупаційних військ на лінії бойового зіткнення. ■

■ ФОТОФАКТ

Поділіться теплом із пораненими

У Київському військовому госпіталі лікується чимало бійців, вдячних за щирі увагу

Віра ТИМОШЕНКО

Коли добрі люди передають речі для поранених, маєш щастя одягнути, вислухати й заобіймати багатьох Героїв. Спасибі тим, хто не втомився допомагати. Футболки, светри, спортивні штани та кофти для хлопців із багатьох відділень. Щоб тепленько й гарненько. Роздала по-шустрому!

Присіланалавці. Розгорнула свій «телемагазин» — «Налітай, — кричу хлопцям. — Перша річ безкоштовна, третя, сьома й десята — теж!» Збіглося багатьом. Одягалися, приміряли, жартували. Обіймались. І так тепло на душі, коли тобі каже Сергійко, котрого знаєш, здається, все життя: «Я пам'ятаю Вас іще з 15-го. Ви мені дитячі малюнки й кефір приносили. Ви й досі тут?..»

Клята війна... Й досі, синку. Тут! Вдягайся. Й на заміну щось бери. Не соромся. Видужуй. Видужуйте всі. Скоріше. Найкращі. Найрідніші... ■

Авторка допису принесла теплі речі нашим героям.

■ НОВИНИ ПЛЮС

«На дєрєвню, НАБУшке»?

Президент України Володимир Зеленський у черговій артистичній промові нагадав народу прямиї телефон НАБУ і закликав повідомляти туди про виявлені факти корупції. Особливо ж — якщо вимагають хабар, відкат та в разі «будь-якої іншої корупційної схеми». Оскільки у чималій частині населення в поняття «корупційна схема» входить усе що завгодно, вказаний телефон накруило шквалом дзвінків. НАБУ спробувало пояснити громадянам і самому президенту, що підвідомчість їхніх розслідувань стосується тільки певної частини злочинів і злочинців. І опублікувало номенклатуру посадових осіб, список яких очолює сам президент, попутно звинувативши останнього в діях, що дестабілізують роботу бюро. А також нагадало

про відповідальність за неправдиве повідомлення про вчинення злочину. В кінці повідомлення було сказано: «Закликаємо президента розтлумачити сферу відповідальності НАБУ та вказати, що з приводу корупційних злочинів, які не входять до компетенції НАБУ, треба звертатися до Національної поліції України, Державного бюро розслідувань та Служби безпеки України». Тому не виключено, що співробітникам кол-центрів ще трьох силових структур теж забезпечені ненудні ночі.

Метаморфози нацбезпеки

Як відомо, до Верховної Ради по одномандатному округу в Донецькій області пройшов такий собі Олександр Ковальов, який, як повідомлялося, причетний до діяльності терористичних організацій ДНР/ЛНР та під

час Революції гідності допомагав втекти «беркутівцям», у тому числі — причетним до розстрілів. За квотою «Слуги народу» ця персона тепер увійшла до складу Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки й має доступ до державної таємниці у цій сфері.

На свободу за законом Савченко?

Колишній генерал-лейтенант міліції Олександр Пукач, засуджений до довічного ув'язнення за вбивство журналіста Георгія Гонгадзе, може вийти на свободу. Виконавець фатального наказу, який уже провів шість років у в'язниці, а перед цим іще чотири — у СІЗО, змінив свої свідчення та продовжує подавати апеляції до суду, повідомляє Kyiv Post. Раніше засуджений заявляв, що разом із

ним мають сидіти другий президент Леонід Кучма та експікер Володимир Литвин. Тепер Пукач запевняє, що просто перевищив власні повноваження. Він також подав касацію, щоб йому змінили вирок із довічного ув'язнення на 15 років. Крім того, у 2018 році Пукачу на прохання адвокатів перерахували строк за законом Савченко. Якщо суд задовольнить касацію, Пукач може вийти на свободу. За вбивство Георгія Гонгадзе засуджено до довічного ув'язнення колишнього керівника департаменту зовнішнього спостереження МВС Олексія Пукача та засуджено до різних строків позбавлення волі колишніх співробітників міліції Миколи Протасова (13 років позбавлення волі, помер у тюрмі), Валерія Костенка та Олександра Поповича (по 12 років позбавлення волі).

РЕКОНСТРУКЦІЯ

Буде битва!

На Тернопільщині готують тисячне військо

Світлана МИЧКО

Через кілька днів у райцентрі Збараж Тернопільської області відбудеться видовищне масштабне дійство — реконструкція історичної битви за Збаразький замок, яка відбувалася там 370 років тому. За повідомленням із Національного заповідника «Замки

Тернопілля», загалом проект називається «Битва за Незалежність. Збараж 1649 р.» і він став одним із переможців конкурсу «Малі міста — великі враження» Міністерства культури України.

29 вересня силами клубів історичних реконструкцій України планують відтворити фрагменти головних батальних сцен облоги, участь у яких візьме близько тисячі учасників у військових обладунках того часу. Відбудеться також відкриття тематичної художньої панорами та проведення Всеукраїнської науково-практичної конференції «Битва під Збаражем 1649 року як вагомий етап Національно-визвольної революції під проводом Богдана Хмельницького».

Як відомо з історичних джерел, у

липіні 1649-го, відступаючи перед військом Богдана Хмельницького, польська армія зупинилася у Збаражі й перейшла в оборону. Облога міста тривала сім тижнів, за той час відбулося 17 кінних битв, 27 штурмів, близько 80 бойових вилазок козаків. Результатом стало підписання історичної угоди, яка узаконила незалежність частини України в межах тодішніх Київського, Брацлавського та Чернігівського воєводств. Облогу Збаража описав у своєму романі «Вогнем і мечем» польський письменник Генрик Сенкевич, а також ці події відображені в однойменному фільмі-екранізації Єжи Гофмана. Втім, в обох творах події відображені, зрозуміло, передусім через призму сприйняття польської сторони. ■

ПІЛЬНУЙ!

Та сама цеглина на голову

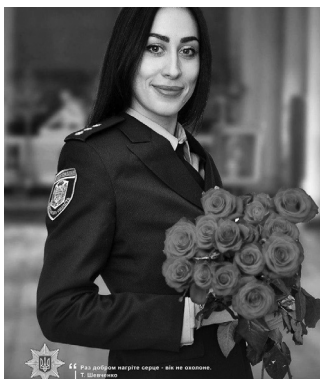
Поліцейська врятувала життя семирічного хлопчика, на якого падав уламок старої споруди

Марина КРАВЧЕНКО
Полтава

Інспектор відділу ювенальної превенції Головного управління Національної поліції в Полтавській області Сона Нагієва врятувала від найгіршого малолітню дитину, миттєво зорієнтувавшись у ситуації. Побачивши, що з висоти приблизно другого поверху летить уламок цегли просто на хлопчика, вона в останню мить змогла відвести не-

безпеку.

«Подія сталася кілька днів тому, проте Сона не розповідала нікому про це на роботі, аж поки на ім'я начальника управління не надійшов лист-подяка від мами врятованого хлопчика. З'ясувалося, того ранку вони опинилися водночас в одному місці. Наша співробітниця чекала своїх попутників, щоб разом їхати в центр міста, біля котельні в мікрорайоні Левада. Повз неї проходили мама

Гарна та смілива.

із сином — жінка йшла попереду й розмовляла по мобільному телефону, тому навіть не побачила, яка небезпека чатувала на її дитину, котра ішла слідом. Аж раптом приблизно з висоти

другого поверху котельні відірвався уламок цегли й полетів просто на хлопчика. В одну мить Сона штовхнула дитину вперед, крикнувши «Обережно!» і цим врятувала життя — небезпечна брила впала на те місце, де могла бути голова хлопчини», — розповіла керівниця відділу ювенальної превенції полтавського поліцейського главку Ірина Карюк.

Керівниця характеризує свою підлеглу як хорошу перспективну спеціалістку. Раніше Сона Нагієва працювала у слідстві, але дуже хотіла займатися захистом прав дітей, тож рік тому перейшла в ювенальну превенцію на посаду інспекторки.

Мама врятованого хлопчика Олена Бас просить керівництво Нацполіції в Полтавській області заохотити Соні Нагієву по службі. ■

ПРИГОДИ

Артистка просто втомилася

Харковом прогулювалася слониха, яка приїхала на циркові гастролі

Лариса САЛІМОНОВИЧ

У соціальних мережах з'явилося відео, на якому біля паркану дитячого садка №253 бродить без будь-якого нагляду дорослий гігантський слон. Небайдужі громадяни одразу почали телефонувати до «Центру порятунку тварин», хвилюючись як за дітей, так і за безпритульного мандрівника, але їхня тривога виявилася марною.

Як повідомив співробітник згаданого центру Валентин Бистриченко, дитячий заклад має спільний паркан із господарським двором міського цирку. Відео, найвірогідніше, знімали з боку садка, тому й склалося враження, що слон гуляє просто по вулиці. Насправді ж героїнею сюжету стала 44-річна індійська слониха Тіч, яка зовсім не агресивна і дуже любить дітей. «Вона

тривалий час їхала до нас із Білорусі, дуже втомилася, тому ми випустили її погуляти у господарських дворах, — пояснив ситуацію Генеральний директор харківського цирку Олексій Житницький. — Нею опікується німецький дресирвальник Крістан Гартнер, який дуже добре контролює свою підпичну».

Заспокоїла громадськість і директора дитсадка

Віра Кулієва. Вона каже, що сусідство з цирком їй ніколи нічим не загрожувало, хоча паркан, який відділяє два заклади, і справді не дуже міцний. «Він іще з 1963 року, — уточнила жінка. — Ми частково вже замінили його і, думаю, як тільки у бюджеті з'являться гроші, продовжимо цю роботу».

За словами пана Гартнера, такі прогулянки для Тіч життєво необхідні. Вона повинна бачити навколишнє середовище й звикати до нього якраз для того, аби не нервувати й поводитися адекватно. До слова, у тому ж таки цирку вольєр «актриси» відділений від решти території усього лише натягнутою мотузкою, бо вона розумна і дуже дисциплінована. ■

ВТРАТИ

Найсвітлішим для нього було село

Пішов із життя заслужений художник України Сергій Гнойовий

Марина КРАВЧЕНКО
Полтава

Про це повідомив на своїй сторінці у «Фейсбук» видавець і меценат Олексій Петренко. «На жаль, сумна новина... Вночі 23 вересня уві сні зу-

Сергій Гнойовий.
Фото з сайту arts.in.ua.

пинилося велике серце заслуженого художника України Сергія Миколайовича Гнойового. Нехай упокоїться його душа», — написав Петренко.

Сергій Гнойовий народився 5 жовтня 1954 року в селі Рибці під Полтавою, випускник Ленінградського художнього училища ім. В. О. Серова, член Національної спілки художників України (з 1988 року), заслужений художник України. Мав власний стиль, у якому переплітались сучасність і минувшина, народні традиції. Малював здебільшого на теми села, на контрастах, але світлі тони в його роботах переважали.

Картини митця виставлялися у галереях Полтави, інших міст України й за кордоном, зберігаються у приватних колекціях багатьох країн світу. ■

Є ПРОБЛЕМА

Київ — у двадцятці заступорених

Наша столиця увійшла до числа міст-лідерів за рівнем неймовірних заторів на шляхах

Олена ЯРОШЕНКО

Найвищий середньодобовий показник заторів зафіксували в Києві 1 березня 2018 року. Відтоді значного середньодобового зниження цього показника в офіційно менш як тримільйонній українській столиці не фіксується.

У щорічний рейтинг міст із найбільшими заторами транспортних артерій Київ потрапив, одразу лишивши далеко позаду чимало густонаселених мегаполісів. У 2018 році він зайняв у товаристві міст-«автоступорів» 13-те місце. Дані про це недавно опублікували в щорічному рейтингу Traffic Index.

Найвищий середньодобовий показник заморожування руху зафіксували в Києві, коли наш столий град таки добряче завалило снігом і увесь наземний транспорт застиг, наче вкопаний, у довжелезних заторах, рівень яких оцінили в 9 балів.

Перше місце всесвітнього антирейтингу Traffic Index 2018 зайняв індійський Мумбаї. У незavidну десятку також потрапили: Богота (Колумбія), Ліма (Перу), Нью-Делі (Індія), Московська область (РФ), Стамбул (Туреччина), Джакарта (Індонезія), Бангкок (Таїланд), Мехіко (Мексика). ■

ПРИСТРАСТІ

Кохання зле

Молодик через ревності мало не спалив два двори, стріляв у суперника і ледь уник самогубства

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харківська область

Справжня любовна драма розгорілася днями у селі Первомайське Зміївського району. Охоплений ревнощами 32-річний чоловік прийшов до настоятеля місцевого храму Нерукотворного Образу Христа Спасителя УПЦ МП Леоніда Побігайленка й відкрив стрілянину по його будинку. За словами священника, він спочатку дійсно почув гучні хлопки, а вже потім відчув запах диму. «Кинувся до дверей, а вони не відчиняються, бо їх спеціально чимось підперли ззовні, — розповів протоієрей. — Я вибрався через вікно, відчинив двері і вивів дружину з донькою. А на вулиці почув постріли».

Потерпілий зумів сховатися від нападника і не отримав поранення. Але той устиг підпалити автомобіль і господарські будівлі, після чого пішов нищити майно батьків священника, що живуть неподалік. Там облив бензином житловий будинок і теж підпалив. Втім на цьому драматична історія не скінчилася.

Розуміючи, що накоїв, ревнивець прийшов додому й спробував застрелитися. Куля влучила у тулуб, проте молодий чоловік вижив і наразі перебуває в реанімації. За словами начальника сектору кримінальної поліції Зміївського району Андрія Тарахтеєва, мисливську рушницю нападник придбав заздалегідь, тому, очевидно, ретельно готувався до помсти. Якщо він виживе, то надовго відправиться за ґрати — чоловікові світить термін від 10 до 15 років або довічне ув'язнення. ■

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ

ПИТАННЯ НОМЕР ОДИН

Що іноземцям, що Коломойському

Під «парасолькою» зарубіжного інвестора гектари нашого чорнозему можуть легко скупити вітчизняні олігархи, на яких «карта ляже»

Українські селяни наразі не готові розпрощатися зі своєю землею, але дуже не хочуть, аби вона дісталася іноземцям.
Фото з сайта tsargrad.tv.

Два мільярди. Або один...

На думку керівника комітету Верховної Ради з питань аграрної політики та земельних відносин Миколи Сольського (фракція «Слуга народу»), після запланованого на осінь 2020 року відкриття ринку землі в Україні продадуть близько 3% сільськогосподарських земель у рік.

«Це наша статистика, і вона збігається зі статистикою країн, які мають схожу історію. У Молдові та інших країнах, де відбулося розпаювання, населення продає близько 3-4% земель у рік. Ринок уже існує», — сказав голова комітету і додав, що в Україні за останні три роки укладені договори емфітевзису (метод обійти земельний мораторій. — Ред.) і інші договори на 40 років на 1,2 млн гектарів.

За підрахунками Сольського, з 3 млн гектарів земель особисто го селянського господарства, які відповідно до чинного законодавства, не перебувають під обмеженням, за останні два роки вже продано 900 тис. га, у тому числі компаніям, фермерам. При цьому за останні п'ять-сім років не спостерігається укрупнення великих підприємств або зникнення дрібних. Адже у всіх підприємств і фермерів в 99% всіх угод існує право на купівлю цих земель.

Такої ж думки і міністр економіки, торгівлі і сільськогосподарства України Тимофій Мілованов, заявивши, що, коли в Україні запровадять ринок землі, гроші від її продажу почнуть надходити не на фінансування державного бюджету, а на підтримку місцевих громад. При цьому Мілованов прогнозує: вже у 2020 році буде продано 5% землі. При цьому громади самі вирішуватимуть, продавати землю або використовувати її для своїх потреб.

«Не вся державна земля буде продана, це буде і приватна... Якби це була державна земля за низькою ціною 1000 доларів, то це 2 мільярди. Якщо половина цієї землі державна, а половина приватна — це мільярд», — порахував прибутки від цієї обробки міністр Мілованов і додав: уряд сподівається, що земля коштуватиме дорожче тисячі доларів за гектар. І тоді її продаж принесе ще більше грошей.

«Вони довго лякали нас іноземцями»

Тим часом експерти ставлять одне і те саме риторичне питання: про який ріст фермерства та сільськогосподарства можна говорити, якщо селяни не володіють землею?

«Те, що президент планує пустити ринок землі, вважаю дуже позитивною новиною, — написав політолог Віктор Таран. — Ідея Зе продавати землю, не більше ніж 100-200 га в одні руки, правильна, це стимулюватиме ріст фермерських господарств. Заборона продавати землю іноземцям — неправильна. Країні потрібні іноземні інвестиції у розвиток сільськогосподарства. Я би навіть записав у законі, що іноземцям землю продають лише

у прикордонних із Росією областях. Адже власники землі з країн НАТО — найкраща гарантія безпеки від агресії Росії».

На думку Тарана, якщо іноземці не купуватимуть землю, її скуплять олігархи. «Точніше, один олігарх. Ми навіть знаємо його ім'я. А цього точно не можна допустити, — зазначив політолог. — Ну і, звісно, паралельно потрібно запустити Земельний банк і навести порядок у Земельному кадастрі».

Керівник офісу президента Андрій Богдан вважає, що закон можна ухвалити вже до 1 грудня. «Проголосувати за закон — так. Але існує дуже сильний соціологічний маркер: народ, у принципі, проти вільного обігу земель. Утім там є два аспекти. По-перше, в основному проти ті, хто землею не володіє. Друге — це рудимент радянської системи», — сказав глава ОП, порівнявши ситуацію зі сферою житлової нерухомості в СРСР.

«За радянської системи не було приватної власності на квартири. Точніше, вона була ніби як твоя, але продати ти її не міг, придумували якісь страшні обміни з переселеннями, прописку родичів. Із землею зараз те ж саме. Ми задекларували, що земля перебуває в приватній власності, але власник не може її продавати. Це абсолютна маячня, тому що через юридичні механізми ці землі продаються, — сказав чиновник і додав: У нас мільйони гектарів щорічно продають».

На його думку, найменше зацікавлені у ринку землі власники великих агрохолдингів. «Вони довгі роки вибудовували інформаційну політику, що це — зло: прийдуть якісь американці, китайці і куплять усю землю. Але землю ти не вивезеш, неважливо, хто її власник. Якщо актив в Україні — завод, фабрика, земля, — то податки сплачуватимуться тут, і земля усе одно завжди залишатиметься в Україні», — наголосив Богдан.

Керівник президентського офісу, на відміну від його шефа, не вважає проблемою, якщо землею володітимуть громадяни інших держав. «Нічого страшного

не станеться, жодної різниці», — сказав він.

Спецбанк для фермерів

Втім, цілковитого порозуміння із цим питанням у команді Зе, як ми бачимо, не існує. Так, міністр Мілованов категорично не погоджується з тезою керівника президентської канцелярії і стоїть на позиціях самого Зеленського.

Українську землю, за його словами, продаватимуть тільки українцям. «Землю зможуть купити тільки українські фізичні особи та українські компанії. Це робиться для того, щоб ми контролювали, хто є власником землі. Для цього ми створюємо окрему систему моніторингу — будемо

особисто відслідковувати, хто є справжнім власником землі», — сказав Мілованов. І додав: у малих фермерів буде можливість купувати землю з підтримкою держави.

Спеціально для них створюється Програма підтримки депозитів на купівлю землі: конкретно для купівлі земельної ділянки, обладнання чи трактора. Програма запрацює з 2020 року. «Це перший раз, коли допомога адресована тому, хто хоче працювати на землі. Але це діятиме для людей, які хочуть купити не більше 500 га землі», — заявив міністр.

При цьому Тимофій Мілованов пояснив: реформа планується насамперед для людей, які вже

А ТИМ ЧАСОМ...

Виробляємо дедалі менше

За даними Державної служби статистики, промислове виробництво в Україні в серпні 2019 року скоротилося на 1,7% в порівнянні з серпнем 2018 року, і на 1,4% — в порівнянні з попереднім місяцем. Із корекцією на ефект календарних днів спад промислового виробництва в серпні становив 1,6% і 0,5% відповідно.

У переробній промисловості в серпні 2019 року до серпня 2018 року спад виробництва становив 4,1%, тоді як у постачанні електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря виробництво зросло на 2%, а в добувній промисловості і розробці кар'єрів — на 2,7%.

У цілому за підсумками восьми місяців 2019 року зростання промислового виробництва сповільнилося до 0,1% до аналогічного періоду 2018 року. У тому числі у добувній промисловості та розробці кар'єрів зафіксовано зростання на 2,6%, переробній — спад на 0,6%, постачанні електроенергії, газу — скорочення на 1,4%.

сьогодні є власниками землі і не отримують справедливої за неї ціну. «У нас є 7 млн пайовиків, з них мільйон уже померли. Понад 25% з тих, хто померли, навіть не змогли передати цю землю в спадщину дітям — вона просто повернулася у фонд держави. На 6 млн пайовиків, які залишились, у нас усього декілька тисяч компаній, які орендують землю. Питання — на кого саме ми працюємо? На людей чи на великі агрохолдинги?» — патетично заявив економічно-аграрний міністр і резюмував: тільки сам українець має право обирати, чи він хоче продати, чи орендувати свою землю.

Утім, навіть попри ці аргументи, українці не квапляться підтримувати запровадження ринку землі. Пропозицію президента Володимира Зеленського скасувати мораторій на купівлю-продаж землі сільськогосподарського призначення, як свідчать дані опитування Центру Разумкова, підтримує 31% українців. Негативну відповідь дали 49,1% респондентів. Ще 7,1% заявили про байдужість до питання про ринок землі, а 12,8% вагаються з відповіддю. ■

СЕКТОР ГАЗУ

Час платити

«Нафтогаз України» продовжує «витискати» борги із «Газпрому» за програні російськими судові рішення

Інф. «УМ»

Своєрідна «артпідготовка» перед двосторонньою зустріччю представників українського «Нафтогазу» та російського «Газпрому» триває. Днями наша сторона вирішила нагадати, що російський паливний гігант насправді заборгував нам круглу суму.

Так, борг ПАТ «Газпром» перед НАК «Нафтогаз України» у вигляді пені, яка нараховується на заборгованість російської компанії в 2,56 млрд доларів відповідно до рішення Стокгольмського арбітражу, станом на 30 червня 2019 року зріс до 257 млн доларів.

«Трибунал призначив нетто суму, яку «Газпром» повинен заплатити на користь «Нафтогазу» в розмірі 2,56 млрд доларів. Зараз нетто сума, яку «Газпром» повинен заплатити на користь компанії після проведення взаємозаліку, становить 2,817 млрд доларів, включаючи відсотки», — йдеться в оприлюдненій у вікторок фінансовій звітності НАК. Таким чином, небажання «Газпрому» своєчасно виконати рішення арбітражу призвело до збільшення його боргу вже на 10%.

«Нафтогаз України» продовжує арештовувати майно російського газового монополіста по цілому світу.
Фото з сайта finance.rambler.ru.

«Нафтогаз» намагається стягнути борг із «Газпрому» в міжнародних судах, проводить кампанію щодо арешту активів «Газпрому» у Швейцарії, Великобританії, Нідерландах і Люксембурзі. Крім того, у грудні 2018 Федеральний суд США в Нью-Йорку задовольнив вимоги НАК на отримання інформації від GLAS Americas, Deutsche Bank Trust Company Americas і Bank of New York розкрити інформацію про активи «Газпрому» в Європі.

Успіхів щодо стягнення боргів з російського партнера у «Нафтогазу» небагато, але вони є. Так НАК уже домігся арешту 51% компанії Nord Stream AG, що належить «Газпрому», а також 50% + 1 акції Blue Stream Pipeline Company BV (оператор газопроводу «Блакитний потік») у Нідерландах. Крім того, в Нідерландах заарештовано боргові зобов'язання перед «Газпромом» на загальну суму близько 2,5 млрд доларів. ■

ПИТАННЯ РУБА

Юрій ЦАРЕНКО, морський інженер, Спілка офіцерів України

Завдяки надзвичайно вигідному геополітичному розташуванню Криму Росія вирішує свої стратегічні питання. Перетворюючи Крим на «непрístupну фортецю», Путін прагне контролю над усією акваторією Чорного та Азовського морів, півдня України. Захоплюючи українські акваторії — наші територіальні води на Азовському морі, — має намір повторити ситуацію на Чорному морі з перекриттям шляхів до морських портів. Росія блокує Україну, що може призвести до катастрофи в нашій економіці.

Пасивна оборона на морі є передумовою до поразки

Мілководне Азовське море з глибинами 5-13 метрів замерзає з грудня по березень біля берегів, а в холодні зими замерзає і по всій площі. В осінньо-зимовий період спостерігаються часті шторми, і катерам вийти в море неможливо, також обмежується за несприятливої погоди використання озброєння. На мілкій воді хвилі характеризуються своєю крутизною. Тому період використання «москитного» малотоннажного флоту для бойових дій україномежний у цьому районі.

Бойові дії з морського напрямку, як правило, відпрацьовані практикою конфліктів останніх десятиліть. І Путін, схоже, збирається скористатись цим досвідом. Складається враження, що сухопутне командування в Міністерстві оборони та Генеральному штабі України не розуміє, що таке флот, для чого він потрібен і які завдання вирішує. Адже Військово-Морський флот є самостійним найбільш технічно складним і наукоємним видом збройних сил. Військовий флот вирішує не тільки оборонні, а й наступальні завдання. Пасивна оборона на морі ніколи не приводила до перемоги, вона є передумовою до поразки.

Про неспроможність і безвідповідальність військово-політичного керівництва держави під час війни свідчить відсутність у бюджеті програми з Морської доктрини, відсутність державних програм із кораблебудування та підняття суднобудівної галузі з нульового рівня на рівень функціонування. Не змінено структуру оборонного бюджету, в якому на утримання Збройних сил України йде до 70% витрат, а на модернізацію та закупівлю новітнього озброєння — тільки 15-20%, що й призвело до провалу в морській політиці держави, знищення ВМС України, в тому числі й крейсера «Україна». Результатом є неспроможність захисту України в прибережних районах та акваторіях Азовського та Чорного морів.

Щодо фізичного та морального старіння крейсера «Україна», то у ворога є однотипні кораблі — крейсер «Маршал Устимов» на Північному флоті, який у строю з 1986 року і пройшов ремонт і модернізацію, крейсер «Варяг», побудований наприкінці 1979-го — на початку 1983 року, є флагманом Тихоокеанського флоту, тобто значно старший, ніж крейсер «Україна». В Севастополі базується аналогічний крейсер Російської Федерації «Москва», якому 35 років і який планують відремонтувати та модернізувати з можливою установкою крилатих ракет «Калібр НК» (дальність дії 1,5 тис. км).

Порівнюючи ситуацію зі США, де побудували два новітні багатоцільові стелс-есмінці типу «Замволт», кораблі на всі випадки життя, але із захмарними цінами, що не дозволило запустити їх у серію, і тим фактом, що, маючи старі есмінці «Арлі Бьорк», які будуються з 1988 року і добре випробувані в бойових умовах, то будівництво цих кораблів триває і служитимуть вони до 70-х років XXI століття. Тому наш крейсер

хоч і старого проекту, але фізично новий, бо має незношені енергетичну установку та механізмів системи. А маючи на увазі етапну заміну «застарілого», як кажуть наші керівники, озброєння тим новітнім озброєнням, яке вони зараз рекламують, і досвід Росії в експлуатації та модернізації однотипних крейсерів, до речі, з уже зношеним технічним обладнанням, то крейсер «Україна» при належному утриманні, обслуговуванні та модернізації може прослужити ще 50 років, не старіючи морально.

Навіщо нарощувати військово-морський потенціал

Варто наголосити, що корвет чи фрегат будуватимуть 46 років (скажімо, нашого «Володимира Великого» будують уже 10 років), а бойовий корабель потрібен терміново, вже зараз, бо буде пізно вирівнювати ситуацію на фланзі Причорномор'я. Оскільки Україна в небезпеці, необхідно не гаяти часу і швидкими темпами нарощувати наш військово-морський потенціал. Розбудувати новий корабель в умовах війни нереально — немає коштів, то навіщо ж знищувати те, що є? Маючи бойову платформу — крейсер «Україна», ми можемо комплектувати його будь-якою зброєю, не витрачаючи гроші та дорогоцінний час на довгу побудову платформ корвето-фрегатів. Тут треба відзначити, що деякі військові моряки високих рангів, не слідкуючи за розвитком військово-морської науки, тактикою та стратегією ВМФ у сучасній війні, не можуть визначитися з концепцією розвитку флоту на сучасному етапі. І в них немає уявлення, які ж типи кораблів треба будувати і в яких пропорціях. Є й молоді моряки з тих, що, як кажуть, «сім літ морячів і моря не бачив», які пропагують воєнно-

Пасивна оборона на морі ніколи не приводила до перемоги, вона є передумовою до поразки.

«москитний» флот, безглузді ідеї про атаки «вовчих зграй» катерів, це й чомусь безпідставно посилюються на стандарти НАТО.

Відволікаючи від суті питання і турбуючись про долю наших моряків, яких, по суті, абсорбують захопили росіяни, ми не ставимо питання, що призвело до цього. Чому за роки війни оборонно-промислового комплексу належно не фінансували з державного бюджету. Чому наші суднобудівні підприємства, закордонні партнери не були задіяні для будівництва збалансованого флоту, хоч кошти, вкладені в ОПК, можуть дати колосальні дивіденди. І який крейсер «Україна» забезпечував прохід катерів у Керченській протоці, навіть не маючи протикорабельних ракет «Вулкан» чи «Нептун», а тільки наявну зброю, то чи наважилися б росіяни відкривати вогонь та ступити на палубу наших кораблів і забирати у полон моряків? Якби ж у військово-політичного керівництва було розуміння необхідності комплексного аналізу загроз і геополітичних обставин, що склалися в північному Причорномор'ї,

На будівництво крейсера були витрачені мільйони, і раптом він став державі «непотрібний». Фото з сайту news.liga.net.

«Москву» зупинити

Чому знищення крейсера «Україна» є для нашої оборони неприйнятним і навіть злочинним

ЗНАННЯ — СИЛА

Відсутність стратегічно-аналітичного планування боротьби з Росією, некомпетентність і непродумані рішення у сфері державного управління несуть загрозу для цілісності України. Необхідно запровадити повноцінну воєнну освіту для вищих армійських офіцерів, які ухвалюють стратегічні рішення. Важливо, щоб цьому контингенту військових офіцерів на курсах підвищення кваліфікації викладали курс «Стратегія і тактика Військово-Морського флоту», а також організовували хоча б короткочасне стажування на бойових кораблях рангу крейсер-есмінець. Це потрібно їм для розуміння можливостей і проблем флоту.

цення мін, радіоелектронного озброєння, автоматизації систем управління зброєю тощо.

Корабель — це досить складний інженерний комплекс, насичений різноманітною технікою. Це не танк, не бронетранспортер і навіть не літак. Бойові можливості корабля для вирішення військових завдань набагато ширші. Недооцінка цього в РНБО, нехтування найефективнішим бойовим кораблем дозволило РФ досягти своїх стратегічних цілей — встановити контроль над усім Чорноморським регіоном і континентальним шельфом України.

Громадськість, РНБО, СБУ мають зробити висновок з історії з бойовим кораблем, вартість якого оцінюється щонайменше в мільярд доларів. Уся країна напружується, коли будеться такого класу великий ракетний корабель, а потім деякі керівні особи кажуть, що його треба викинути, що він не потрібний для оборони країни. Тому зараз треба з'ясувати, на кого працюють ці «спеціалісти» і що є в основі їхніх дій — низький інтелектуальний рівень, некомпетентність, зрада чи дії п'ятої колоні та спецслужб РФ.

Відволікаючи гроші на будівництво «москитного» флоту, військово-політичне керівництво не створило умови для будівництва багатоцільового фрегату проекту 58250 «Володимир Великий» із сучасними комплексами та системами озброєння, які б забезпечували високоєфективні рішення широкого кола бойових завдань: знищення надводних кораблів і суден, пошук і знищення підводних човнів противника, ураження наземних цілей, протиповітряну, протичовнову та протикатерну оборону своїх кораблів і суден, конвой, вогневу підтримку висадки морських десантів.

Ці ж завдання міг би виконувати крейсер «Україна», який спроектований і виконаний як ударний корабель, при тому ще здат-

ний діяти без надійного прикриття з повітря завдяки своєму унікальному протиповітряному озброєнню. Але деякі старші офіцери та генерали з сухопутною воєнною освітою без стратегічної компоненти не розуміють, що цей корабель, який вони називають «мішенню», своєю наявною зброєю здатний захищати повітряний простір над військово-промисловими комплексами, портами, навіть стоячи біля причалу в період доозброєння чи модернізації. Також крейсер міг би своєю артилерією не допускати ворожі десантні оперативні з'єднання до виходу на рубіж для атаки, підтримувати з моря війська в ООС.

Хто ж ці керівники, що одним розчерком пера знищували багатомільярдний корабель з абсолютно незношеними машинами та механізмами, не запланувавши модернізацію озброєння на майбутнє і навіть не поставивши на консервацію цю бойову платформу? Це (донедавна) перший віцепрем'єр, міністр економічного розвитку і торгівлі України С. І. Кувіт (освіта педагогічна), керівник Укроборонпрому Р. А. Романов (освіта педагогічна), заступник міністра оборони України О. М. Шевчук (освіта фінансова). Що заважало їм порадитися з авторитетними спеціалістами, екссекретарем РНБО В. П. Горбуліним, віцеадміралами І. В. Кабаненком, С. А. Гайдюком, керівником Миколаївського ДП «Дослідно-проектний центр суднобудування» С. В. Кривком, спеціалістами з ракетного озброєння в КБ «Луч», КБ «Південне», компаній «Мотор-Січ», «Артем», Харківського державного авіаційного підприємства? І чи думали вони, чим це обернеться для України в разі фактичного оголення південного приморського флангу оборони?

Проти крейсерів воюватимемо катерами?

Росії такі кораблі, як крейсер

Інна СТЕПАНЧУК

Сьогодні, 25 вересня, президент України Володимир Зеленський, як очікується, зустрінеться зі своїм американським колегою Дональдом Трампом. «Я думаю, що у нас буде предметна, потужна зустріч», — поділівся Зеленський з представниками української громади у Нью-Йорку.

В українського президента з американським колегою буде не коротка зустріч «на полях» Генасамблеї ООН, на зразок «потисли руки», а повноцінні переговори. Про це в коментарі «Громадському» сказав міністр закордонних справ Вадим Пристайко. «Обидва президенти знайшли час... Буде велика годинна зустріч», — уточнив він. За словами Пристайки, лідери двох країн налагоджуватимуть контакт і говоритимуть, зокрема, про енергетичну безпеку України. Загалом же є «цілий список» питань, про які йтиметься на переговорах у Сполучених Штатах. Та найперше завдання української делегації — «налагодити зв'язок». «Зеленський двічі розмовляв із Трампом по телефону, але ми розуміємо, наскільки важливо встановити безпосередній контакт. На жаль чи на щастя, так вибудувана система, що лідери відіграють дуже важливу роль у дипломатії та в цілому у відносинах між обома країнами», — додав Пристайко.

Представник Білого дому підтвердив, що зустріч Зеленського і Трампа відбудеться 25 вересня. В адміністрації президента США додали, що переговори стосуватимуться питань енергетики, торгівлі та економічних реформ в Україні.

Нагадаємо, робочий візит президента України до США для участі у 74-й сесії Генасамблеї ООН розпочався 23 вересня і триватиме до 26-го числа.

Одразу по прибутті в Нью-Йорк Зеленський зустрівся, як вище згадувалося, з представниками української громади у США. Та подякував присутнім за підтримку. «Ви — наші найкращі дипломати, ви справді наші лобісти. Ви захищате наш суверенітет, територіальну цілісність тут, у США, та в усьому світі. Ми вам дуже вдячні», — наголосив Володимир Зеленський.

Також Володимир Зеленський висловив сподівання, що зустріч у Нормандському форматі відбудеться найближчим часом, повідомляє сайт президента. За словами глави держави, він очікує, що розмова буде складною, але результативною. «Ми хочемо з цієї зустрічі вийти з певними результатами про конкретні терміни припинення війни та повернення наших територій. Ми в це віримо, дуже цього хочемо і намагатимемося все це зробити», — сказав глава держави.

ВІЗИТИ

В очікуванні «потужної зустрічі»

Зеленський сьогодні говоритиме з Трампом

Володимир Зеленський під час зустрічі з українцями США. Фото з сайту president.gov.ua.

А ТИМ ЧАСОМ...

США не пустили на Генасамблею ООН членів російської делегації

Десять російських делегатів на сесію Генасамблеї ООН від РФ не отримали візи для поїздки в США. Серед тих, кому відмовили, — голова комітету з міжнародних справ Ради РФ Костянтин Косачов, глава комітету Держдуми з міжнародних справ Леонід Служцький і вісім співробітників МЗС РФ, у тому числі головний перекладач і керівник апарату глави відомства Сергій Бутін. Всі вони мали супроводжувати міністра закордонних справ Сергія Лаврова під час поїздки в Нью-Йорк і участі в Генасамблеї.

Російські «ребята» неймовірно обурені ситуацією, яку вже називають «дипломатичним скандалом». Він (скандал) буде головною темою обговорення під час зустрічі Сергія Лаврова і державного секретаря США Майка Помпео.

Офіційна причина відмови, — за словами російської сторони, — американське диппредставництво не встигло оформити вчасно документи для виїзду дипломатів. Костянтин Косачов, один із тих, кому відмовили у візі, повідомив журналістам, що необхідні папери в посольство США були подані в максимально можливі строки. Якщо ж візи будуть такі видані найближчим часом, Косачов не вважає можливим здійснення візиту. «Чому ми маємо підлаштовуватися під графік роботи посольства США, добиратися «на перекладні?» — цитує його RBC.ru. Ситуацію з візами він називає черговим антиросійським кроком.

А офіційний представник МЗС Росії Марія Захарова назвала те, що сталося, «обурливим прикладом» неповаги і «невиконання зобов'язань» з боку США як приймаючої сторони, повідомляє «RIA Новості».

НОВИНИ ПЛЮС

Мадуро їде до «друга» Путіна

Президент Венесуели Ніколас Мадуро заявив, що їде до Росії на переговори із президентом Володимиром Путіним. Про це Мадуро заявив у промові, яку транслювали в соцмережах, передає «Радіо «Свобода». «Сьогодні я їду до Росії з офіційним візитом, щоб зустрітися з другом, президентом Путіним», — сказав президент Венесуели. Нагадаємо, політична криза у Венесуелі із масовими вуличними протестами опозиції триває вже не перший рік на тлі економічного колапсу й загального зубожіння населення. Протестанти вимагають відставки Мадуро, скасування результатів виборів якого не визнали США, країни Заходу, більшість країн Латинської Америки. Проте поступатися владою Ніколас Мадуро не збирається. Водночас Росія активно підтримує президента-диктатора.

Поляки відвідуватимуть США без віз

Президент США Дональд Трамп та президент Польщі Анджей Дуда в Нью-Йорку підписали декларацію про збільшення контингенту американських військ на території Польщі, повідомляє «Новинарня» з посиланням на видання Opet. Згідно з документом, чисельність американських вояків у Польщі збільшиться ще на майже тисячу осіб (наразі в цій країні перебуває 4,5 тисячі військового персоналу США). Також президенти обох країн обговорили заходи, покликані перешкодити реалізації проєкту «Північний потік-2». Американський президент також поінформував Дуду, що розраховує найближчими тижнями оголосити про прийняття Польщі до Програми безвізового в'їзду.

Борисе, ти неправий!

Верховний суд Великої Британії постановив, що рішення прем'єр-міністра Бориса Джонсона призупинити роботу парламенту на п'ять тижнів було незаконним. У постанові суду йдеться про те, що рішення Джонсона, формально схвалене королевою, не має ніякої юридичної сили, і парламент може зібратися в будь-який момент. Рішення про це мають ухвалити спікери обох палат, повідомляє «Радіо Свобода». Як повідомила голова Верховного суду Бренда Гейл, уряд не надав розумних пояснень того, навіщо йому знадобилося припинити роботу парламенту.

На військових навчаннях у Росії з літака випали бойові машини

На навчаннях у Росії дві бойові машини десанту (БМД) впали з висоти 1,5 км і розбилися. Причиною інциденту назвали відмову парашутних систем. Інцидент стався в Оренбурзькій області під час навчань «Центр-2019» у ході десантування з літаків Іл-76, передає «Корреспондент». Екіпажів усередині машин не було, повідомили у пресслужбі Міноборони РФ. Причини та обставини інциденту встановлює комісія командування ВДВ. За інформацією Life.ru, БМД-2 впали на землю з висоти 1,5 кілометра (техніка після невдалого приземлення перетворилася на купу заліза, про що свідчать фото з місця події). Крім того, постраждало п'ятеро десантників, їх госпіталізували з переломами. За даними ЗМІ, військові порушили техніку безпеки: річ у тім, що скидати техніку і десант можна при швидкості вітру до 8 м/с, а в той день пориви сягали 15 м/с.

ОТАКО!

Пора на відпочинок?

Збанкрутів відомий туроператор, який успішно працював на ринку майже двісті років

Інна СТЕПАНЧУК

Найстаріша у світі туристична компанія Thomas Cook, заснована ще в 1841 році, оголосила про своє банкрутство і припинила роботу. Всі тури і рейси оператора скасовані, повідомляє Бі-Бі-Сі.

Наразі на закордонному відпочинку перебувають приблизно 600 тисяч туристів (із них — 150 тисяч британців), які купували путівки саме у Thomas Cook. Тепер із поверненням додому в них будуть проблеми, оскільки літаки туроператора по них не прилетять.

Відтак британське Управління цивільної авіації оголосило масштабну кампанію з евакуації своїх туристів. Міністр транспорту Грант Шарпс уже заявив, що це — найбільша в історії країни операція з повер-

нення громадян у мирний час. За планами, клієнтів із Великої Британії повернуть у період із 23 вересня до 6 жовтня.

Компанія Thomas Cook давно переживала фінансові труднощі і останнім часом вела переговори про реструктуризацію боргів. «Попри значні зусилля, ці перемовини не привели до підписання угоди між компанією та новими кредиторами. Компанія дійшла висновку, що в неї немає іншого вибору, окрім як негайно розпочати процес ліквідації», — йдеться у заяві Thomas Cook. Глава Thomas Cook Пітер Фанкхаузер вибачився перед мільйонами клієнтів, тисячами працівників і партнерів компанії. «Це дуже сумний день для компанії, яка стала піонером пакетного відпочинку і зробила можливим подорожі для мільйонів людей»,

Світ змінився, а туроператор — ні. Тому й такий сумний фінал, вважають експерти.

— цитує Фанкхаузера Бі-Бі-сі.

Розмах діяльності Thomas Cook дійсно вражає: щороку компанія обслуговувала близько 22 мільйонів туристів, а в її власності перебувають 200 готелів і 105 літаків. Наразі відомо, що близько мільйона туристів забронювали путівки, адже компанія була настільки надійною, що тури тут купували за рік і більше до омріяного відпочинку.

Компанія пов'язувала свої фінансові труднощі з великою кількістю факторів — зокрема, з Брекзитом, а також сильною

конкуренцією з боку онлайн-турагентів. Окрім того, пояснювали в Thomas Cook, чимало туристів останніми роками віддають перевагу самостійному плануванню подорожей і взагалі не користуються послугами турфірм.

«Томас Кук» виявився неготовим до XXI сторіччя, — прокоментував Бі-Бі-сі падіння гіганта експерт із мандрівок Саймон Колдер. — Компанія використовувала модель, яка чудово підходила для другої половини XX століття, коли люди слухняно заходили в місцеву тура-

гентню й замовляли путівки. Тепер кожен може взяти з себе турагента. Маючи доступ до різних авіакомпаній, місць у готелях, оренди автомобілів по всьому світу, можна зібрати все до купи. Thomas Cook просто недостатньо диференціювався».

«Слухайте, якщо Thomas Cook припинив свою діяльність, а його літаки почали конфіскувати в аеропорту — це дійсно: «Привіт, дивний новий глобальний світ», — написав у «Фейсбучі» Андрій Клименко, головний редактор видання BlackSeaNews. — В один день: близько 750 тисяч туристів зараз за кордоном (це вам не 3 борта з Єгипту)... Свої літаки. Відомі понад сотню років надійні «дорожні чеки Thomas Cook»... На момент банкрутства у компанії — 22 тисяч співробітників, 9 тисяч із них — британці. Заснована у 1841 році — 178 років тому... Буде всесвітній колапс на авіалініях по всьому світу».

Експерти зазначають, що падіння таких гігантів — у будь-якому випадку погана ознака. Це може бути першим дзвіночком глобальних світових криз або ж повної зміни усталених правил гри у конкретній галузі.

■ НЕ МОЖУ МОВЧАТИ

Ганьба кнопкодавам
від «Слуги народу»

За кого проголосували 73% відсотки

Антон КАДЕНЮК,
ветеран праці,
ветеран Збройних сил
Житомир

Як сказав мій однополчанин, прослуживши у Збройних силах СРСР майже тридцять років: «Слава Богу, що все закінчилось». Він мав на увазі той психологічний, брехливий тиск на не думаючи голову обивателя, яку вели телевізійні канали майже п'ять останніх років, як у період виборів президента України, так і в період виборів до Верховної Ради. Так звана «свобода слова» на телеканалах перетворилась на пропаганду і русійну силу нищення України як держави.

Та масовка, яку завели на ворожі Україні телеканали ведучі голованови і К', бурхливо аплодуючи співакам, рабівничам, пальчевським, забула про те, що ці фігуранти своїми діями привели на українську землю війну. «Шановна» глядацька публіка забула про Небесну сотню, забула все, мріючи про світле майбутнє життя, яке обіцяє Боїко разом із воскреслим із небуття Медведчуком.

У такій складній нинішній ситуації раптом з'являється на горизонті політичного олімпу ще один «спаситель» нашого мрійника-виборця — Голобо-

родько. Розстрілявши показово для тих, хто не дружить із головою, Верховну Раду в кіно (а таке кіно для всіх, хто хоче солодко спати та ситно їсти, — до душі), творить нову владу, в тому числі й Верховну Раду. То хто ж вони, нові обличчя, які під гаслом «Зробимо їх іще раз» прийшли до влади?

Так, вони «зробили» всіх вас іще раз. Віддаючи свій голос за «Слугу народу», ви привели до влади малограмотну команду, яку ти, виборець, зараз мусиш не лише годувати, а й навчати за свій рахунок. Тож радуйся новим обличчям. Для тих, хто голосував не думаючи, покажу нові обличчя і ті округи, де вони перемогли: насамперед весільний тамада з Ужгорода Ігор Кривошеєв, далі — весільний ведучий із Полтави Андрій Бобляк, весільний фотограф Сергій Штепа із Запоріжжя, ну і весь «Квартал 95» Зеленського. Депутатами парламенту 9-го скликання стали 30 безробітних і 13 депутатів, які не мають вищої освіти. Якщо ще додати парламентаріїв із «За життя» — то весело буде всім! Радуйся і насолоджуйся, виборцю, новими обличчями.

Не обділив себе й олігарх Коломойський, який «делегував» у Верховну Раду ці-

лий «десант» із власного телеканала «1+1». Насамперед це — журналісти Ольга Василевська, Сергій Швець, скандальний українофоб Дубінський, генеральний директор каналу Олександр Ткаченко та інші.

Потрібно відзначити, що депутати «Слуги народу» непогано взяли свій робочо-навчальний старт. Добрі олігархи розкошелились, відкомандировавши «слуг» на найдорожчий курорт Галичини у Трускавці. Виникає запитання до партійного «вождя» Дмитра Разумкова: а чому в Трускавець, а не на Донбас? Нехай би там депутат Бужанський начепис георгіївську стрічку й агітував за Україну (він же український депутат), щоб путінські вояки забрались геть з українських земель, щоб не вбивали українців. Але чомусь новоспечений парламентарій Макс Бужанський поїхав на «бандерівщину», яку він патологічно не сприймає. От і подумайте, активні виборці України, за кого ви проголосували сімдесятьма трьома відсотками.

Мені й моїм побратимам — бойовим офіцерам, які віддали свою молодість, захищаючи вас, «нові обличчя», — страшно за майбутнє України, у тому числі й за ваше. ■

■ З ГЛИБИН

Калюжа
в інтернеті

Як піснею паплюжиться душа народу

Вадим ПЕПА, письменник
Київ

Мудрі давно зауважили: хтось бачить калюжу, а хтось — зблиски зоряного неба в ній. В інтернеті 15 вересня натрапив на величезну «калюжу» під заголовком «Галю, яку прив'язали до сосни, мачо Йосип Сталін та жарті «95 кварталу». Про насильство і владу в українській культурі». Біологічних ненависників будь-чого українського, підтримуваних російською пропагандою, нині хоч греблю гати. Якись чотири жінки, начебто «дослідниці української народної творчості», ганяють на всі заставки народ, завдяки тяжкій праці якого вдовольняють усі свої фізичні потреби. Окрім усього іншого неосвітненого, дві нібито сестри знуцаються із зумисне перінакшеної ними пісні «Їхали козаки із поля додому». Розперезалися, глузуючи: «Тут козаки прив'язують до сосни косами Галю, яка, очевидно, хотіла поїхати з ними та відмовляється повертатися додому. Сосну також підпалюють від гори до низу... Попри гнітний сюжет, в Україні й сьогодні ця пісня вважається весільною».

Якби ж ті великорозумні чули хоча б здалеку про подвизницьку творчість доброї пам'яті заслуженого артиста України бандуриста Василя Литвина та про невтомну популяризацію правдивих народних пісень його вірною дружиною Антоніною Гармаш, засновницею Стрітівської вищої педагогічної школи кобзарського мистецтва. До яких тільки виконавців українських народних пісень вони не навідувалися, щоб дістатися до першоджерел, припасти до цілющих ключів, які б'ють не з глибини земної, а з народної душі, з невмирущої народної пам'яті. У селі Гребінки на Київщині літня Єлисавета Антонівна Назаренко зустріла Василя й Антоніну як дорогих гостей, не випадкових, а довгоочікуваних. Тільки-но зав'язалася розмова, як господиня вхопилася за серце: «Ой, болить воно, болить, коли почую, як знуцаються з дорогої мені пісні. Та кожний же народ у світі плекає свої ідеали. А в нас — це ж козак. Захисник роду свого й оселі своєї. Оборонець рідної Матері-Землі. Втілення доблесті і честі. Та споконвіку ж у кожній хаті промовляв зі стін образ козака Мамає: «Козак — душа правдива!» То як же можна глумитися так, як ото «Їхали козаки із Дону додому»? Та ми ж замолоду співали зовсім інакше. За день, було, так

натрудишся, що ноги підкошуються. Упала б та й одразу заснула. А як зачуєш голоси хлопців та дівчат на вигоні, то де й сили беруться. Біжиш до гургу та й долучаєшся. І я ж на віки-вічні запам'ятала, як ми співали. А над тим, що часто чую, поглумилися, як хотіли, злі вороги. Ще й хтось обізнаний з українською мовою чи то сам зморозив, чи підказав ще підлішому, щоб насміятися: «...за воза вчепилась». Мені злочасне не перебороти, а ви вже доносьте до людей правдиве:

*Їхали хозари із торгу, з розбою,
Підманули Галю, забрали з собою.
Дівчинонько гарна, поїхали з нами,
Краще тобі буде, як в рідної мамі.
Галю спокусилась, на воза вчепилась.
Та й повезли Галю темними ярами.
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Краще тобі буде, як в рідної мамі.
Стали спочивати в глибокій ярочку,
Там і оганьбили материну дочку.
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Краще тобі буде, як в рідної мамі.
Розійшлись по лісу, назбирали хмизу
Та обклали сосну із гори до низу.
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Краще тобі буде, як в рідної мамі.
Прив'язали Галю до сосни косами,
Підпалили сосну, поїхали сами.
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Краще тобі буде, як в рідної мамі.
Кричить Галю криком, кричить, репетує:
— Ой хто мене чує — нехай порятує!
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Краще тобі буде, як в рідної мамі.
Сосна догоряє, Галю примовляє:
— Ой хто дочок має, нехай научає!
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Краще тобі буде, як в рідної мамі.
Навчій, батько й мати, кого дочкам знати,
А кого здалека треба оминати.
Ой ти, Галю, Галю молодая,
Краще тобі буде, як в рідної мамі.*

Всіма помислами віддане народній пісні подружжя. В яких тільки аудиторіях, на яких тільки зібраннях не доносило до слуху наче ж ущертв заповнених залів правдиве, не замулене, чисте, мов сльоза, народно-пісенне. Записали три диски. Позначили їх промовисто: «Етнологія, фольклор». Та, зрештою, на те виходить, що як горохом об стінку. Невже український народ приречений на те, щоб залишатися об'єктом глузувань в інтернеті й на телеекранах не деінде, а в рідній Україні. Його сини виставляються напоказ тупими й ще тупішими, котрі охоче калічать свою мову.

Варто переглянути відеокасети Василя Литвина та Антоніни Гармаш, щоб відкрити для себе чимало досі прихованої правди. Не на приниження даються народні тисячоліття й віки вічності, а на утвердження гідне, достойне, як засвідчують титанічні духовні здобутки геніїв та гідних особистостей. ■

Черговий Львівський книжковий форум зібрав, як завжди, чимало гостей і учасників. Саме на таких заходах виявляються справжні книголюби, які збирають книжки не для красивого інтер'єру, а щоб розширити свої горизонти. Серед гостей книжкової виставки був і президент Порошенко з дружиною Мариною, які завжди цікавилися новинками у книговидавничстві.

■ МИКОЛА ЦИВІРКО

*Гайок американських кленів...
А що ж, не виполеш завчасно —
і всі нащадки незчисленні
того, кого, мабуть, на щастя*

*посаджено, за рік-за другий
утворять гай, а може, й нетрі,
якщо прогавить недолугий
двірник свої квадратні метри...*

■ ПОЛІТПАРНАС

Американські клени

*Та є і плюс. З Нового Світу
ця невибаглива рослинність,
її густі достатньо віти —
рай горобця! Роса не виїсть*

*удосвіта пташині очі
на цих цілком доступних кронах.
Тож коротають дні і ночі
тут галасливі автохтони.*

■ НЕОБМЕЖЕНІ МОЖЛИВОСТІ

Ти можеш усе. І трішечки більше

Автор унікальної методики оздоровлення доводить, що в екстремальних умовах кожен здатен подолати не лише страх, а й себе

Микола ПАЦЕРА

У його житті було стільки містичного й невіддільного простій людині, а унікальні досягнення цього киянина взагалі — за межею людських можливостей. Володимир Вукста — професійний мандрівник (побував у понад 100 країнах), спортсмен, спеціаліст із виживання в екстремальних умовах, командор української команди екстремалів «Еквітес», тренер чемпіонів світу з бодібіндингу, триразовий чемпіон Азії зі східних єдиноборств. Нині він — організатор академії Голтіса «Зцілюючий імпульс» — унікальної методики оздоровлення, омолодження та продовження активного довголіття для людей різного віку та здоров'я. Але при всій неординарності Володимир Вукста залишається дуже скромним, товариським і простим.

Дівчина, яка змінила долю

Голтіс приречено сидів на нарах переповненої камери смертників іранської в'язниці і тихо молився. Раптом у пам'яті стали спливати епізоди короткого життя...

Ось він, семирічний хлопчик, гостює у бабусі Віри. І йому сниться дивний сон: біла хмаринка спустилася і сказала: «Твоє ім'я Володимир записане на небесах. Але тепер у тебе буде ще одне — Голтіс». І розтанула. Прокинувшись, хлопчик розповів про це бабусі, на що вона відповіла: «Мені приснилося таке саме. Мабуть, хтось на небесах хоче перейменувати тебе». З тих пір його так і прозвали, хоча ніхто не міг пояснити, що це означає. Лише коли він став дорослим, одна поетеса розшифрувала його як: «Господь любить тебе і спасе». І це не раз підтверджувалося в житті цього неординарного киянина.

А ось до худорлявого Володі підбігає найвродливіша дівчинка Катя і говорить: «Голтіс, ти худий, як скелет». Після цих слів він став просинатися в чотири години і біг до лісу — там лазив по деревах, плавав у озері... Вже через рік дівчинка, котра сміялася над ним, захоплено вигукнула: «Голтіс, як ти розширився в плечах! Я тебе не впізнаю». І хоча вона вийшла заміж за іншого і виїхала до Угорщини, Голтіс усе життя дякує їй за те, що став сильним та екстремалом.

В армії він фанатично займався спортом — удосконалював майстерність східних єдиноборств. Якось командир оголосив: «Хто виграє чемпіонат родів військ із боксу, той поїде у відпустку». Володя виходив на ринг червоний від крові, та все ж завоював звання майстра спорту, провівши 43 безпрограшні бої, тож через кілька місяців після призову святкував Різдво вдома, що в ті часи було з розряду фантастики...

У 25 років Голтіс кинувся рятувати цуценя, яке тонуло, і зламав шию. Три консилиуми лікарів винесли вердикт, що за такої травми виживає один із тисяч, та й то залишається паралізованим на все життя. Але Володимир не змирився з долею і створив методику одужання «Зцілюючий імпульс», за якою займався по декілька годин на день. Він у думках посилав у хворе місце живильні речовини й оздоровчий імпульс, робив дихальні вправи, спеціальну гімнастику. А ще здавалося, що йому допомагають янголи. І сталося диво... Через три тижні хребет відновився, ніби після унікальної операції, а через півтора місяця Володимир на «відмінно» склав іспит із гімнастики в Київський інститут фізкульту-

Володимир Вукста (Голтіс).
Фото з сайту goltisacademy.com.

ри. Як людина, яка на собі випробувала чудодійну дію системи «Зцілюючий імпульс», він став широко пропагувати її, працюючи в науково-дослідному інституті під керівництвом професора Леоніда Глузмана. Писав наукову роботу, створював нові тренажери для дітей з інвалідністю зі школи-інтернату, вивчав анатомію, медицину, пізнавав можливості людського організму в екстремальних умовах.

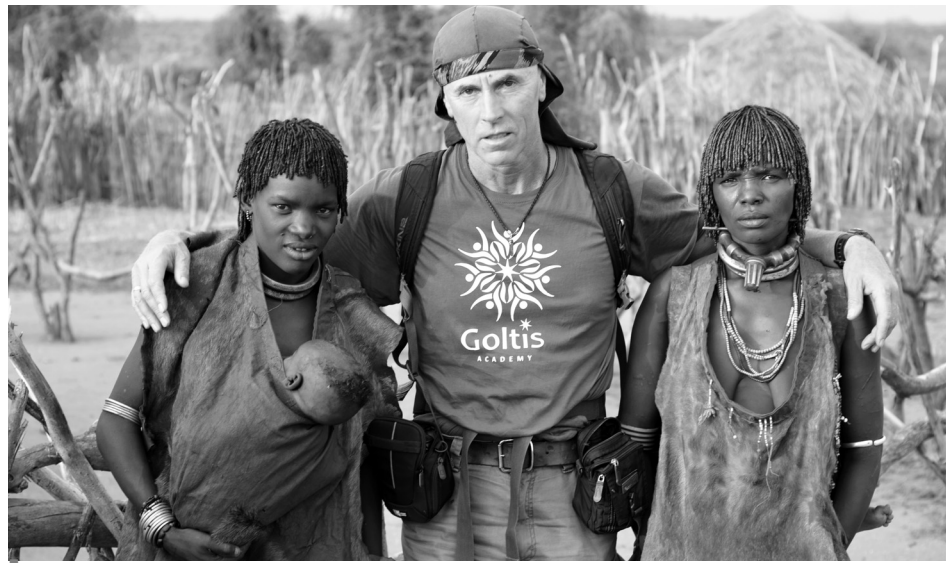
А ще Голтіс із дитинства мріяв подорожувати, а книги про людей-екстремалів зачитував до дірок. Дитяча мрія стала сенсом життя. У 1996 році він із товаришами здійснив першу подорож до Саудівської Аравії, Ірану, Туркменістану й Казахстану, випробувавши на собі 54-денне голодування. Але життя змусило його заробляти на хліб насущний. Довелось з друзями переганяти дороги джипи з-за кордону. В одній із цих «подорожей» він і опинився в іранській камері смертників...

«Попрошу, щоб тебе зарізали неболяче»

Якось вони втрьох повинні були доставити з Оману до Києва партію позашляховиків. Напередодні поїздки йому наснилося, начебто він сидить в іранській в'язниці. Коли розповів про це друзям, вони розсміялися: «Не бійся, ми просто об'їдемо цю країну».

Вони благополучно купили в Омані три джипи і вирушили додому. Але Сирія не відкрила їм візи. Тоді Володимир запропонував усе ж їхати через Іран. Поромом вони переправилися в Бандрабас, де їм пояснили, що при в'їзді до країни треба здати фото- і відеоапаратуру в спеціальний ящик для багажу. Але Володя ризикнув узяти з собою придбану в цій подорожі першу в житті відеокамеру, щоб зняти дивні пейзажі. Захопившись зйомками, на під'їзді до міста Сиракс Голтіс відстав від хлопців. Раптом поруч з'явилися поліцейські з пістолетами. Знаючи, що за незаконну зйомку йому загрожувє в'язниця, він запропонував відкупного — машину, камеру, три тисячі доларів, які залишилися. Але полісмени були невідкупні. Коли вони везли його в машині повз друзів, він устиг крикнути: «Сон збувся!».

...На допиті слідчий стверджував, що він — американський шпигун, який перевозив наркотики і знімав військові об'єкти. Таке звинувачення загрожувало смертним вироком. Володимир змовився

З мешканками Ефіопії.

На Мадагаскарі.
Фото з сайту vokrugsveta.ua.

через перекладача: «Я знімав лише природу вашого дивного краю». Це зізнання трохи розчулило полісмена, і він сказав: «Я бачу, що ти — чесна людина, і відпустив би тебе. Але твоя справа вже передана в центр, а там тебе не помилюють, адже ти зняв три військові об'єкти». І показав на його відеозаписі шматок залізниці, дрти високовольтної лінії і стовп. По дорозі до в'язниці Володимир розповідав йому про Україну і так зворушив іранця, що той пообіцяв: «Я попрошу свого друга-слідчого, аби тебе зарізали неболяче». Але цього полісмена вони не застали. Конвоїр сказав на прощання: «Тепер проси свого Бога, щоб він допоміг тобі».

«Шпигуна» голим кинули до глибокої ями. Воду і юшку йому спускали на мотузці. На допитах били, вимагаючи зізнань. Потім перевели до камери смертників із 12 мусульманами, які давали йому їжу, але Володимир відмовлявся — аби швидше закінчилися муки. За це він молився Господові.

Якось уночі йому приснилася горлиця. «Кріпися, Голтіс, — тихо промовила вона. — Скоро все зміниться на твою користь». Прокинувшись, він здивувався, який тут може бути птах, якщо камера абсолютно без вікон. Але саме цього дня їх уперше вивели на прогулянку. Зняли з очей пов'язку, він поглянув у небо, а там... горлиця. Сусіди по камері, яким розповів про сон, закричали: «Твій Бог тебе почув!». А через два дні його привели на допит і поставили на коліна лицем до стіни. Думав, смерть прийшла. Раптом ніжний жіночий голос російською мовою став розпитувати, хто вів машину, коли він знімав із протилежного вікна? Голтіс відповів, що сам, а кермував коліном. Його вивели у двір, посадили в джип, дали камеру. І він показав, як усе робив. Поліцейські здивувалися. А коли він ще й полум'яну промову їм виголосив, що всі люди — брати, і Бог у нас один, дівчина-перекладач навіть заплакала. І його... звільнили. Він приїхав у готель, де його цілих два тижні чекали друзі, і вони благополучно повернулися на батьківщину.

За межею можливостей

Із тих пір Голтіс цілком віддався життю мандрівника-екстремала. У 1998 році

вони з другом здійснили безпрецедентну велоподорож по Африці, подолавши 8 тисяч кілометрів по пустелі Калахарі і бездоріжжю за три тижні, маючи всього по 2,5 кг їжі і 7 кг води на людину. Наступного року він із Олександром Комаровим і Костянтином Могилиним їздили по Криму, де й вирішили створити команду «Еквітес», назвавши її на честь римських вершників-першопрохідців (пізніше до неї приєднався Андрій Супрун). Щоб заробити кошти для подорожей, їхній продюсер Віктор Письмовий запропонував створити програму «Десять кроків до Африки», у якій екстремали вирішили зробити неймовірне шоу — пропірнути під кригою на озері Діамантовому в Києві. Але за тиждень до шоу наставо таке потепління, що лід повністю розтанув. Хлопці отримали благословення на занурення у священника монастиря — як робили перед усіма виступами. І за два дні до купання дійсно вдарив мороз. Вони прорубали дві ополонки за 38 метрів одна від одної, і на очах у понад сотні журналістів пропливли під льодом у крижаній воді, орієнтуючись лише на світло телевізійних камер.

Потім команда «Еквітес» створила цілу книгу рекордів, невіддільних звичайним людям. У Зімбабве вони стрибали з прапором України над високогірним водоспадом Вікторія, пристебнувшись гумовим канатом. На аеродромі «Чайка» під Києвом Голтіс перебрався з однієї повітряної кулі на другу по канату на висоті 60 метрів. А ще хлопці піднялися в джипі по вертикальній стіні на багатопверховий будинок. В Іспанії Володимир провів 12 днів без води, а ще 42 — на самій воді. Із листопада 2008 року до лютого 2009 року сміливі мандрівники за місяць пройшли на яхті шляхом Колумба через Атлантику майже без їжі і води... Всіма своїми «подвигами» команда показувала, що людина в екстремальних умовах здатна долати страх і жити за межами можливого. Зараз це Голтіс активно пропагує в Києві на своїх семінарах за методикою «Зцілюючого імпульсу», що базується на «відкритому» серці, фізичних вправах, голодуванні та психологічній підготовці. «Я просто допомагаю людям пізнати можливості їхнього організму», — говорить екстремал. ■

ПОРТАТЬ

До кіно — через шаржі й плакати

Олександр Довженко захоплювався малюванням і заробляв ним гроші

Тетяна КУЗНСОВА,
завідувач відділом
Чернігівського музею-заповідника
М. Коцюбинського

«Малювання було моєю пристрастю з дитинства. Я і зараз переконаний, що отримав я правильне виховання і освіту, я був би більше сильним художником у живопису, ніж у кіно», — ділився Олександр Довженко, якого світ знає насамперед як видатного кінорежисера, письменника, мислителя. А ще він був не менш талановитим педагогом і художником.

Продовжував малярські студії в Берліні

Працюючи у Житомирському вищому початковому училищі, Олександр Довженко (1894—1956) викладав майже половину предметів навчального плану, зокрема і свій улюблений — малювання. На тих уроках він учив помічати в усьому красу і переносити її на папір. Молодий учитель багато чого перейняв у свого інститутського викладача Василя Андрійовича Мохова, вихованця Київської рисувальної школи, заснованої українським художником Миколою Мурашком, та Петербурзької академії мистецтв. У роки навчання Довженко у Глухівському вчительському інституті Мохова викладав і малювання, і креслення. На заняттях віддавав перевагу малюванню з натури. Альбом крапчик робіт студентів Мохова експонувався на педагогічній виставці у Києві 1913 року, де був належно оцінений.

Пропагований в інституті метод наочного навчання (ілюстрування) Довженко з успіхом застосовував у педагогічній практиці до кінця своїх днів, користувався ним і під час викладання у Всеукраїнському державному інституті кінематографії.

Образотворче мистецтво завжди було одним із улюблених занять Олександра Довженка. Він малював удома, брав приватні уроки в Житомирі, вчився у Києві в Українській академії мистецтв, наполегливо продовжував малярські студії в Берліні у приватному художньому училищі у відомого професора Віллі Еккеля. Крім живопису, тоді Довженко віддавав багато часу ретельному вивченню графіки Георга Гросса, який полонив його творчою фантазією та оригінальним сатиричним талантом. Безперечно, ці майстри пензля європейського масштабу залишили помітний художньо-естетичний слід у житті й творчості Олександра Довженка.

Ілюстратор газет і книжок

У липні 1923 року Олександр Довженко завершив свою дипломатичну кар'єру і влаштувався на роботу художником-ілюстратором харківської газети «Вісті ВУЦВК». Він народився художником, а фах ілюстратора-карикатуриста сприяв становленню великого майстра кіно. Малювати карикатури він почав іще до своєї дипломатичної епопеї, занотовував їх і до «Рябої книги». Професійно працювати художником-ілюстратором довелося йому в Харкові з серпня 1923-го до червня 1926-го. Газети, у яких Сашко (так він підписував свої малюнки) вміщував карикатури, вико-

Олександр Довженко. Автопортрет.

нували ідеологічне завдання більшовицької партії. Значну частину його малюнків можна віднести до жанру політичної сатири, а решту становили дружні шаржі на колег і друзів, автошаржі.

Авторами текстів, що супроводжували сатиричні малюнки Сашка, були літератори-памфлетисти, зокрема Остап Вишня, котрий разом із Довженком працював у «Вістях». До письменницької когорти належали добрі знайомі М. Бажан, С. Пилипенко, О. Копиленко, Петро Панч, Ю. Яновський, М. Хвильовий, М. Йогансен та інші. «У цей харківський період я познайомився з харківським українським літературним світом, який групувався тоді навколо редакцій газет «Вісті» і «Селянська правда», точніше, навколо Блакитного і Пилипенки, — згадував Олександр Довженко в «Автобіографії». — Це були «Гарт» і «Плуг». Членом «Гарту» я був і сам як книжковий ілюстратор, пізніше з «Гарту» виділилося всім відоме «ВАПЛІТЕ», в якому я також перебував, хоч потім і вийшов».

Карикатури Олександра Довженка з'являлися у газеті «Селянська правда», альманасі «Плуг», журналах «Всесвіт», «Безвірник» та ін. Відповідальним редактором «Вістей» Василь Еллан-Блакитний частенько підказував Довженкові теми окремих карикатур, писав до них сатиричні та гумористичні вірші і підтекстовки. Як наслідок цієї плідної творчої співпраці лишилося кілька десятків карикатур «Сашка», що супроводжувалися дотепними віршами-коментарями Валери Пронози (таким псевдонімом Василь Блакитний підписував деякі зі своїх сатиричних творів). До перших роковин із дня смерті Еллана Довженко виконав акварельний портрет письменника. У книзі «З берегів зачарованої Десни» О. Грищенко згадував про інший портрет Еллана-Блакитного, написаний Довженком олійними фарбами.

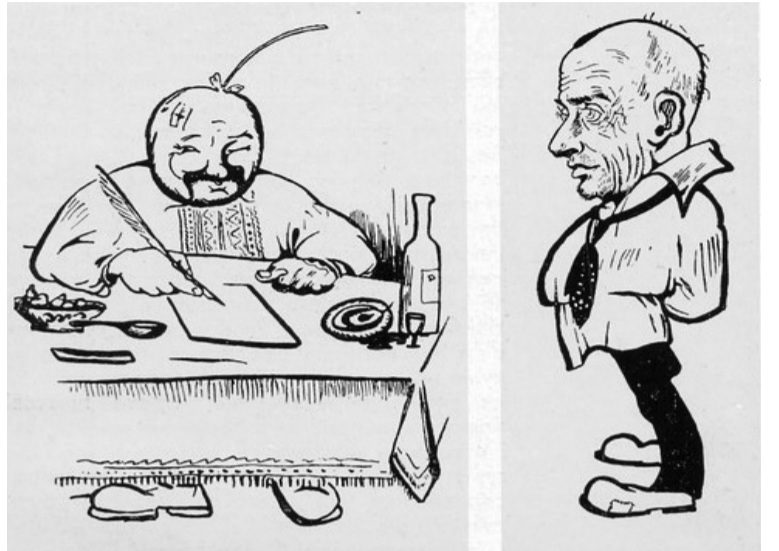
Ілюстрування газет і книжок було джерелом матеріального достатку, а не творчим кредо митця, котрий шукав тоді нових образних форм. Балансування

між ремеслом і справжнім живописом пригнічувало Довженка, уярмлювало творчу фантазію художника. На шпальтах газет «Вісті ВУЦВК», «Комуніст», «Література, наука і мистецтво» лише протягом другої половини 1923 року з'явилася декілька десятків його сатиричних малюнків. Вони також друкувалися на сторінках часопису «Молод», заснованого українськими емігрантами — членами Компартії США. Зовнішньополітичні явища та питання міжнародного робітничого руху віддзеркалювали малюнки про суспільне життя в Італії, Німеччині, Франції, Польщі, США, Болгарії, Англії. У карикатурах Сашка зафіксовані відомі політичні постаті, що залишили по собі неоднозначний історичний слід: Муссоліні, Чемберлен, Пуанкаре, Макдональд тощо. Чимало художньо-політичної сатири стосувалося лідерів українського політичного руху, життя української еміграції. У карикатурах Довженка також знайшли відображення проблеми повсякденного життя українського суспільства періоду НЕПу.

Із любов'ю до Остапа Вишні

Квартира Довженка на вул. Пушкіньській, 58 у Києві перетворилася на своєрідну малярську майстерню. Там художник написав чимало картин олією і тушшю. Дружні памфлети на друзів і знайомих — Остапа Вишню, О. Копиленка, С. Пилипенка, А. Кримського, П. Тичину, свідчили про їхню співпрацю. Із Остапом Вишнею Довженка пов'язувала щира взаємна приязнь. У творчому доробку митця знаходимо ілюстрації до гуморесок і фейлетонів неперевершеного майстра сміху. Малюнки до оповідання «Нравственная работа» («Всесвіт» №11, 1925 р.) вдалися, мабуть, Довженкові найбільше.

Цікавими вийшли також і два наступні зображення Остапа Вишні. Художник намалював вусатого селянина з вишнеподібною головою, який, хитрують посміхаючись, щось «шкварить» гусачим пером на аркуші паперу. Таким узагальненням образу сатирика Довженко ніби свідомо під-

Так Олександр Довженко шаржував Остапа Вишню.
Ілюстрації з сайта kotsubinsky.org.

тримував уявлення читачів про Остапа Вишню як про кмітливого і веселого селянина-дописувача («Оце такий Остап Вишня, як про нього думаєте»). Звернення художника до персоналізації допомагає відбити центральну думку шаржу — цілючим джерелом, із якого гуморист черпає теми і сюжети своїх усмішок, є жива дійсність, народ із його любов'ю до веселих жартів і влучних дотепів. Другий малюнок («Оце такий, як він думає писати фейлетони») свідчить про бажання шаржиста досягти портретної подібності. І хоча постать Остапа Вишні на ньому до смішного окарікатурена, до глядача повністю донесено характер, в якому органічно переплелися запал непримиренного сатирика і людяна доброта гумориста, в'їдливості і ліричності. Шарж сповнений доброзичливістю, дружньою посмішкою і щирою приязню.

Позитивний сміховий заряд характерний для Довженкових шаржів на В. Сосюру, С. Пилипенку, Валеру Пронозу, Костю Котка (Миколу Любченка), П. Тичину. Остап Вишня влучно змальовує свої враження від автошаржу Довженка того часу: «Ви Олександра Довженка ніколи не бачили? Шкода! Його важко описати...»

Він — стрункий. Він — худорлявий. У нього високий хороший лоб і прямий ніс. У нього густе, тверде і непокірне волосся. Воно вже трохи сивуває, та я про це краще не писатиму, бо подумаєте, що він старший, а йому ж усього тільки 34 роки! Він, мабуть, увесь од волосся, як Самсон!

Отакій він непокірливий, отакій непосидячий, якийсь такий прудкий, що ніколи не ходять повагом».

Надзвичайно популярними були малюнки Олександра Довженка до літературного альманасу «Гарт» (Харків, 1925). Крім лаконічних заставок, тут знаходимо графічні портрети Павла Тичини, Володимира Сосюри, Валеріана Поліщука, Майка Йогансена, Івана Дніпровського — людей, що концентрували в собі духовну енергію і творчі дерзання української культури 1920-х років. Кожен портрет позначений великою внутрішньою теплотою, прагненням проникнути до глибини характеру людини-творця. Динаміка, різноманітність художніх засобів, життєвість характерні для більшості Довженкових малюнків. У портретах сучасників митець домагався подібності не лише зовнішньої, а й внутріш-

ньої, створюючи привабливі образи і водночас передаючи дух епохи.

Поетичне творче відчуття і розуміння суті характеру Павла Тичини, його духовної основи допомогло Довженкові відтворити силу інтелекту, чарівність і глибину таланту співця «Сонячних кларнетів».

Автопортрети: олійний і шаржі

Елемент самоцінки, пильний погляд на самого себе збоку відзначають автопортрети Олександра Довженка, над якими художник працював протягом усього життя. На думку фахівців, найбільш цікавим є автопортрет Довженка, виконаний олійними фарбами 1924 року. Саме таким Олександр Петрович пам'ятав співробітники та друзі. Цей автопортрет сприймається як своєрідний ілюстрований додаток до автобіографії Довженка 1920-х років.

Розповідаючи про Олександра Довженка-ілюстратора, слід згадати про його обкладинки до книг, журналів, численні заставки, видавничі марки, емблеми ВУФКУ (Всеукраїнського фотокіноуправління). У дослідженнях про різнобічну творчість Олександра Довженка автори мало звертали уваги на його захоплення у 1924-1926 роках кіноплакатом. За свідченням сучасників, молодий митець працював у цьому жанрі з таким же завзяттям, як і над карикатурами та ілюстраціями.

Рекламні кіноплакати підписані не псевдонімом, а прізвищем — Довженко. У простій манері, без претензій виконаний плакат до фільму «Синій пакет», але романтика змісту кінострічки передається глядачеві. Кіноплакат до фільму «Боротьба велетнів», створеного Одеською кінофабрикою 1926 року, складний за композицією, великий за розміром і захоплює монументальністю образом переданої теми боротьби робітничого класу Заходу проти капіталістичної експлуатації. Відомо, що Довженко також перекладав українською мовою титри іноземних кінострічок.

Рік 1926-й виявився переломним у творчості художника Олександра Довженка, який знайшов себе в кінематографії.

«...Я просидів ніч у своїй майстерні, підбив підсумки свого невдаливого тридцятирічного життя, вранці пішов із дому і більше не повертався. Я виїхав в Одесу...» — написав Олександр Довженко про той епізод в «Автобіографії» 1939 року. ■

Наталія ТОЛУБ

У Києві визначили переможців масштабного Міжнародного конкурсу молодих дизайнерів New Fashion Zone, який зібрав аж 698 дизайнерів із 17 країн світу. Фінал — це третій етап змагання, де 44 фіналісти кастингу конкурсу продемонстрували міжнародному журі свої навчальні колекції з шести луків. Головним переможцем New Fashion Zone стала Галина Васеніна з колекцією «На межі», номінація Men.

Важливі ідеї не можуть пробитися через тонни інформаційного сміття

«Своєю колекцією я хочу звернути увагу на проблему тварин, що вимирають, — каже дизайнерка Галина Васеніна. — Понад 2,5 тисячі видів тварин, птахів, риб і комах перебувають на межі зникнення. Наша планета втрачає від 10 до 130 видів щодня! Я бачу світ, у якому сучасна мода, створюючи прекрасні образи, піднімає соціально важливі питання для всього людства. Звертатиме увагу на важливі ідеї, які самостійно не можуть пробитися через тонни інформаційного сміття».

Ментор переможці — Наталія Лук'янець, fashion insider, блогер, ексклюзивний редактор журналу «Ательє» відзначила, що колекція Галини має глибокий соціально-екологічний підтекст. Над її створенням ретельно працювали, продумували всі деталі і навіть спеціально створили музику.

Марія Терехова, керуючий партнер проекту New Fashion Zone зазначила: «New Fashion Zone Group — це майданчик для розвитку конкурентоспроможності фешн-продукту і креативного підприємництва. Ми фокусуємося на сталому розвитку, моді майбутнього і безперервному навчанні. Адже світ постійно змінюється і ринок моди разом із ним».

Регіони, вперед!

Чимало призерів конкурсу було з різних регіонів України. Наприклад, у номінації Fashion-Tech перемогла Юлія Постушна з Краматорська. Для конкурсу дизайнерка створила колекцію «Чорна людина» за принципом «функціональності крізь призму естетики». Ідея колекції впливає з однойменної поеми Сергія Сєніна і є певним посланням глядачеві. Спеціально для цієї колекції були розроблені принти, надруковані за допомогою широкоформатних принтерів Epson. Для перенесення зображення на тканину був обраний сублімаційний спосіб друку.

16-річна Тетяна Огій із Дніпра стала золотою призеркою у номінації Z-Generation. В її роботах домінує шкіра. «Чорна шкіра — це елегантний і грубий, універсальний і неповторний матеріал, — розповідає Тетяна. — Якщо шкіра — це більше про грубість і структурованість, то шовк своєю ніжністю і м'якістю, зберігає баланс. Органза надає легкості образу, а чорна сітка з металевим блиском дарує ефект невагомості».

Ментор дизайнера — Леся Зятковська, відомий стиліст-іміджмейкер, високо оцінила колекцію дніпровчанки. Вона розповіла, що разом із Тетяною вони трохи змінили концепцію колекції, додали контрастів. Зробили її більш «дорослою».

Ірина Пошивайло з Обухо-

3 ГОЛОЧКИ

Це не Лос-Анджелес, це — Київ, дитинко

Як дизайнери захищали зникаючі види тварин і створювали образи зірок світового кіно

Дитяча колекція від Яни Соломка була неперевершеною.

ва ще на кастингу вразила суддів конкурсу своїми роботами і створила цікаву колекцію для фіналу конкурсу. «Моя концепція колекції — щоденний одяг зі світловідбивними елементами. Я реалізувала свою ідею у верхньому одязі — у демісезонних і зимових куртках. Вони призначені для активних сучасних жителів міста. Моделі курток продумані таким чином, щоб не заважати рухам, захистити від вологості і холодної погоди, забезпечити безпеку поруч із проїздом частиною», — зазначила дизайнерка.

Ірина отримала друге місце у номінації Outerwear.

Тим часом Хруленко Анна з Борисполя (друге місце, номінація Art) створює одяг для мусульманок. Він підходить для відвідування урочистостей, фотосесій і зйомок відеороликів. У колекції переважають тканини з шифону та шовку, а також кристали Swarovski в металевій оправі. На створення колекції дизайнера надихнула книга... «Дружини Івана Грозного», а також замки і культури Швеції (вікінгів).

Одинадцять +

Наймолодша учасниця конкурсу — 11-річна Таїсія Старостюк із Броварів (друге місце номінація Z-Generation) впевнено рухається кар'єрними сходами. В юній дизайнерки вже є дві колекції одягу та плани створити власний бренд.

Таїсія розповіла: «Моя колекція для фіналу складається з шести моделей, вона космічна й авангардна. Одну сукню створено з регілінових трубочок блакитного і чорного кольорів. Друга називається «Метелик». Вона — з різнокольорових кульок, схожих на планети. Я співаю і виступаю на сцені у своїх костюмах».

Для створення робіт Таїсія використовувала кринолін, сітку, шифон, гірлянди, гнучкий неон, дрот, акрил тощо.

Ментор Таїсії — Гоша Артшулер, дизайнер одягу, співзасновник TM Gosha Altshuler і 16G by Gosha Altshuler розповів, що колекція в юній дизайнерки вийшла неординарною і цікавою за рахунок використання нетрадиційних матеріалів.

Модель найменшої учасниці конкурсу — 11-річної Таїсії Старостюк із Броварів.

Рожеве натхнення від молодого дизайнера.

Ведуча «Сніданку з «1+1» Людмила Барбір стала ефектною Анджеліною Джолі.

Фото надані організаторами.

«У Таїсії незвичайний погляд на речі і своєрідна подача, — каже Гоша Артшулер. — Завдяки своєму віку вона не стурбована поняттями «правильно» або «неправильно». У неї ще чистий, дитячий погляд на речі, і це дуже круто. Мене Таїсія вразила ще на кастингу. І тому було дуже приємно, що вона потрапила до мене. Таїсія дуже виділялася з усіх учасниць».

Ідея колекції дитячого одягу MIA від Оксани Гриценко (3-тє місце, номінація Kids) — у створенні образу мрійливих маленьких принцес напередодні свят, особливо казкових новорічних і різдвяних. Творчим джерелом такого образу послужили поєднання філософії фешн-стилю «бохо» і романтики. Фешн-стиль «бохо» закладений в основних якостях одягу: зручності, натуральних тканинах, збереженні свободи рухів та температурному комфорту.

Голівуд +1

На фіналі конкурсу провели перетворення українських зірок на голлівудських акторів. У креативному проекті Make Art взяли участь телеведучі популярного ранкового шоу «Сніданок з «1+1»: Рус-

лан Сенічкін, Неля Шовкопляс, Людмила Барбір і ведучий кулінарної телепрограми «Імо за 100» Олексій Душка. А також відомий шоумен і хореограф Дмитро Коляденко. Всього за кілька годин талановиті майстри б'юти- і фешн-індустрії створили яскраві образи. У проекті використовували одяг та аксесуари українських брендів, молодих дизайнерів, фіналістів та членів Community NFZ.

Ведуча «Сніданку» Людмила Барбір, учасниця оновленого сезону шоу «Танці з зірками» після роботи стиліста Оксани Шевченко-Дудченко стала ефектною Анджеліною Джолі (прихильники української телеведучої часто порівнюють її з відомою акторкою). Для Людмили підготували плаття Інги Макогонюк (2018 рік).

«На мій погляд, дуже влучно підібрали образ. І його гарно доповнили рукавички, такі ж, як були на Анджеліні Джолі у фільмі. Для повного образу не вистачило лише перефарбувати волосся, але на такий крок я поки не наважилася», — посміхаючись, прокоментувала ведуча ранкової програми.

Її колега Неля Шовкопляс показала знаменитий образ Адель. Її стилістом була Наталія

Луста (пальто — бренд Miley, плаття — Ірина Лук'янова). Дівчата залишилися задоволеними своїми образами і почувалися в них комфортно.

А ось Руслан Сенічкін точно зміг би зіграти в турецьких серіалах замість актора Бурака Озчівіта. Недарма у нього є турецьке коріння. Стилїст Кирило Савченко (комбінезон — Оксана Манкевич).

Руслан зазначив: «Чесно кажучи, для мене це черговий виклик, я не очікував, що це може бути настільки складно й емоційно. Тут всі під таким мікроскопом і біноклем розглядають тебе, з одного боку, а з іншого боку, я думаю, — це фешн-індустрія. Бурак — відомий турецький актор, який свого часу приблизно в такому вигляді зіграв у серіалі про Роксолану «Величне століття». Звичайно ж, я не модель, але ми постаралися відтворити образ. Все добре, тільки вуса сверблять і сміятися хочеться».

Дуже яскравим вийшов образ Олексія Душки. Він перетворився на актора Зака Галіфіанакіса і навіть станцював на сцені. Стилїст образу — Катерина Черняк (футболки — Галина Васеніна). Олексій розкрив себе як комедійний актор. У нього був найвеселіший образ.

А харизматичним Леоноркілером став Дмитро Коляденко. Як і у фільмі, його супроводжувала дівчинка з фікусом. Відомий шоумен підкорив глядачів своєю акторською грою. Стилїсти образу — Рост Дікой і Катерина Черняк (пальто — Мирослава Вітовшик, брюки — Галина Васеніна).

Нагадаємо, NFZ — це 5 років роботи, 5 конкурсів, 1 тис. 678 заявок, 512 учасників, 217 фіналістів. Конкурс є центром розвитку молодих дизайнерів і дає можливість новим учасникам обмінятися досвідом, набутти необхідних знань та продемонструвати своє бачення українським і зарубіжним експертам у сфері моди.

У цьому році в конкурсі показували свої роботи дизайнери з 17 країн. Зокрема, це Україна, Казахстан, Узбекистан, Молдова, Німеччина, Данія, Польща, Китай, Чехія, Грузія. ■

ПРОСТИШЕ ПРОСТОГО

Пани деруни

Страви з картоплі смакують і дивують

Тетяна ЗІНЧЕНКО

От що цікаво: здавалося б, простенька страва, такі собі млинчики з картоплі, а не знайдеться людини, яка хоч колись не зачарувалася цією кулінарною простою, насиченим смаком поля, спокусливим зарум'яненням, хрумкотом, зрештою, справжнім задоволенням від смаку. Побутує такий жарт: якщо ти їв деруни і вони тобі не сподобалися, то треба перевірити, чи є в тебе серце. Жарти жартами, але перед дерунами і справді мало яке серце залишиться байдужим. Навіть те, яке на жорсткій дієті, бо інколи хочеться все одно чогось такого-такого...

А те, що деруни — особлива страва, свідчить і той факт, що в місті Коростень на Житомирщині щороку відбувається Фестиваль дерунів. Із широким розмахом, із залученням вітчизняних та іноземних кулінарів, відгримів він і цього року. «Яких тільки там дерунів не було! — дивується Надія Коваленко з Київщини, яка спеціально їздила з друзями на цю чудову подію в Коростень. — Гостей — дуже багато! Дерунів — також дуже багато! Були кулінари з інших країн, які готували свої деруни і пригощали гостей. Нам, правда, не вистачило, бо бажаяючи покуштувати ці надзвичайно смачні страви було дуже багато. Та все ж деруни готували і готували, і ми дочекалися своїх порцій також. Ну що сказати? Вони фантастичні!».

Надія каже, що залюбки готувала деруни вдома — рідним і друзям. А відтепер готуватиме тим паче, бо по-новому поглянула на цю смачну страву та й нові рецепти дізналася. Деякими з них вона ділиться з нами. Отже, до роботи!

Надія Коваленко на Фестивалі дерунів у Коростені.

Кнедлики з м'ясом.

лийте водою і варіть із цілою цибулиною годину. Гриби витягніть і поріжте на маленькі шматочки, а грибний бульйон процідіть крізь тканину, щоб про пісок і згадки не було. На олії злегка підсмажте дрібно посічену цибулину і з'єднайте порізані гриби, грибний бульйон. Посоліть і поперчіть. І насамкінець — так звана підбивка.

Для її приготування береться на 200 г сухих грибів і 1,5 літра бульйону — півлітра домашньої сметани. Усе разом треба варити 5 хвилин. Можна на пательні до золотистого кольору підсмажити 4 столові ложки борошна, розбавити його (холодним) водою і влити в підливу. Нехай хвилин 7 це покипить на маленькому вогні, а далі додавайте улюблені спеції та зелень і поливайте голубці.

Картопляні галушки

Якщо є картопляні голубці, то чому не можуть бути картопляні галушки? Тим паче, це дуже добре відома страва в народі, її облюбували і сучасні кулінарні майстрині.

Потрібно: 1 кг картоплі, яйце, спеції, олія для смаження. Для начинки: 350 г фаршу, спеції, 2 цибулини.

Картоплю почистити, половину зварити. Зварену картоплю потовкати й остудити. Решту картоплі потерти на дрібній терці, добре відтиснути зайву рідину. Сир у варену картоплю з'єднати, додати яйце і борошно. Вимісити тісто і поділи на кульки.

Фарш: м'ясо змішати з покритшеною цибулею. Приправити сіллю і перцем.

Кожну порцію картопляної маси сплоснути в долоні, покласти трохи фаршу і зліпити.

Галушки варити в підсоленому окропі 10 хвилин від закипання.

Смалець розтопити на сковороді і підсмажити на ньому другу покритшену цибулину.

Галушки подавати, помастивши цибулею зі смальцем.

А наша «картопляна тема», яка розпочалася з дерунів, триває. Бо, приміром, без вареників також ніяк!

Лінові вареники

І ви не повірите — знову з картоплі! Їх іще називають палюшками, напевно, через те, що за формою вони нагадують пальчики. Готують їх із сиром, а також із картоплею або одночасно з картоплею і сиром.

Потрібно: близько 1 л картопляного пюре, 2 яйця, 1-2 жмені борошна.

Картоплю відварити, розім'яти, вистудити. Додати яйця, сіль і борошно, добре вимішати (якщо не тримається купи, то додати більше борошна). Поділити на 4 частини.

Викласти одну частину на посипану борошном поверхню, розкочати руками валик товщиною 2 см і ножом нарізати палюшки. Відварити у підсоленому окропі. Вийняти палюшки одразу після закипання, щоб не розварилися, і змастити свіжовитопленим смальцем із шкварками (можна вершковим маслом), посипати зеленню. Подавати зі сметаною.

Смачного! Нехай осінь дарує натхнення на смачну кулінарію! ■

Лінові вареники з картоплі.

Картопляні галушки.

Деруни класичні, улюблені

Потрібно: 1 кг картоплі, яйце, цибулина, 3 ст. ложки борошна, сіль, перець, олія для смаження.

Почищену картоплю і цибулину натерти на дрібній тертці, злити сік. Додати яйце, сіль, перець, борошно та перемішати. Смажити деруни на розігрійтій пательні до рум'яної скоринки. Скласти деруни в банячок, накрити кришкою і поставити в духовку або пропарити на плиті на мінімальному вогні 10-15 хвилин. Подавати зі сметаною та зеленню.

Деруни із сиром

У деяких регіонах їх називають пампушками.

Потрібно: 1 кг картоплі, 3 яйця, 2 ст. ложки майонезу, 400 г кисломолочного сиру, 3 зубці часнику, сіль, перець, свіжа або сушена зелень, олія.

Картоплю почистити, натерти на дрібній тертці та злити рідину. Додати яйця, майонез, сіль, приправи, перемішати до однорідної маси. Сир розім'яти, додати в нього дрібно посічену зелень, розчавлений часник, сіль і перець, ретельно вимішати. На розігрійтій пательні влити кілька ложок олії. Столовою ложкою викладати картопляну масу, а в центр кожного деруна класти сирну масу, накривати картопляною масою. Смажити з обох боків на невеликому вогні, щоб деруни (пампушки) просмажилися. Подавати зі сметаною. Замість сиру можна додавати м'ясний фарш, гриби, смажені з цибулею, і навіть гречану кашу з печерицями — все дуже смачно і оригінально.

З лісовими грибами

Оце будуть деруни!

Потрібно: 1 кг картоплі, 300 грибів (білих, опеньків, підосичників, підберезовиків тощо — які є), 2 цибулини, 3 яйця, 5 ст. ложок борошна, 150 г сметани, сіль, перець на смак, олія для смаження.

Гриби перебрати, помити і відварити (20 хвилин). Потім порізати дрібно й

обсмажити в невеликій кількості олії до повного випаровування рідини. Цибулю й картоплю натерти на дрібній тертці, додати сметану, сіль і перець, перемішати. Додати яйця, борошно і гриби, ретельно перемішати. Смажити деруни на розігрійтій сковороді з двох боків до рум'яної скоринки. Подавати зі сметаною.

У глиняному горщику

Їх добре подавати гостям, зазвичай вони дуже задоволені таким пригощанням. Смачним, апетитним, оригінальним.

Потрібно: 1 кг картоплі, 300 г грибів і м'яса (свинини), яйце, цибулину, 200 г сметани, 50 г борошна і спеції.

М'ясо подрібнити й обсмажити на олії. Додати подрібнені печериці та цибулю й обсмажити все до рум'яності. Посолити, поперчити. Картоплю натерти на дрібній тертці, додати яйце, борошно, сіль і перець. Добре вимішати і підсмажити маленькі деруни. У банячки шарами викладати деруни і м'ясо-грибну заправка, перемішавши кожен шар сметаною. Закрити кришечками і поставити в розігрійтій духовку на півгодини. Подавати зі сметаною.

Дерунчики картопляно-гарбузові

Про такі також не забувайте! Ми публікували рецепти дерунів із кабачків, за тим же рецептом готуються і гарбузові деруни. Це смачно, перевірте, поки сезон гарбузів у розпалі. А якщо хочеться з гарбузом і картоплею, то ось чудовий рецепт.

Потрібно: 500 г картоплі, 500 г гарбуза, 2 яйця, 3 ст. ложки борошна, 100 мл молока, спеції, олія, сметана.

Картоплю почистити і натерти на дрібній тертці. Молоко закип'ятити і влити цівкою гаряче молоко в картопляну масу, постійно помішуючи. Залити, щоб трошки охолело, і злити зайву рідину. Гарбуз натерти на дрібній тер-

тці. Відокремити жовтки від білків. До картоплі додати потертій гарбуз, жовтки яєць, борошно, посолити і поперчити на смак. Яєчні білки збити у густу піну, акуратно ввести їх у гарбузово-картопляну масу. Розігрійте пательню, влити олію. Ложкою викладати картопляно-гарбузову масу, смажити деруни на середньому вогні з обох сторін до рум'яної скоринки. Подавати зі сметаною.

Картопляні голубці

Мої племінниці називають їх «дерунами в капусті» і дуже люблять. Пані Надія Коваленко пропонує їх готувати також із грибами — так вони особливо смачні.

Отож середню капустину миємо, вирізаємо качан і пропарюємо в підсоленому окропі на повільному вогні. Далі білокачанну розбираємо на пелюстки, зрізаючи всі товсті крижі. Для начинки потрібно почистити кілограм картоплі й потерти її, як на деруни. Добре відцідити. Додати ще 3 варені терті картоплі, щоб фарш був густішим. На олії слід підсмажити до легкого золотистого кольору 3 подрібнені великі цибулини, терту морквину, дрібними кубиками порізаний стручок болгарського перцю (за бажання). Далі дно банячка треба вистелити капустяним листям, а самі голубці краще закручувати, як конвертики, і викладати шарами, перекладаючи кожен шар лавровим листям і пластинками свіжих або консервованих помідорів.

Заливку для голубців вибирайте в залежності від того, пісні чи скоромні вони у вас будуть. Якщо не пісні, заливайте їх сметаною, навпіл розведеною з водою, і ставте у піч чи духовку на годину (або нехай із годинку мліють на повільному вогні на плиті). Із грибною підливою це буде справді королівська страва. Гриби використовуйте, які маєте: сухі або свіжі. Якщо гриби сухі — замочіть їх заздалегідь на чотири години. А далі помийте старанно, щоб не залишалось піску, за-

СПОРТ

Вірджил ван Дейк
голландський захисник ФК «Ліверпуль» (Англія)

«Для мене командні нагороди важливіші, ніж персональні здобутки».

■ БАСКЕТБОЛ

Кваліфікаційний «ліго»-тур

Змінивши у міжсезоння виконавців на ключових позиціях, «Київ-Баскет» прагне пробитися до групового етапу Ліги чемпіонів

Григорій ХАТА

Ідея, з якою в чоловічій суперлізі розпочинав минулий сезон «Київ-Баскет», — привезти до столиці єврокубки — дуже швидко втілилася в реальність.

Скориставшись тим, що чемпіон країни — «Хімік» — через фінансові проблеми відмовився від участі в Лізі чемпіонів, київський клуб — володар срібних медалей — оперативно зайняв українську квоту в другому за силою клубному турнірі Старого світу на сезон-2019/2020.

До виступів в елітарній Євролізі в Україні наразі не готовий жоден із клубів.

Натомість для участі в Лізі чемпіонів вимоги організаторів демократичніші — заявитися до участі в ній може навіть колектив із віцечемпіонським статусом, щоправда, розпочинати свій турнірний шлях «Київ-Баскету» випало з першого раунду кваліфікації, тоді як «Хімік» у рік свого дебюту в турнірі починав свої баталії одразу з групового етапу.

До старту на міжнародній арені «Київ-Баскет» готувався ретельно, розпочавши із запрошення на тренерський місток добре знайомого з єврокубками спеціаліста та низки темношкірих американців.

Свого часу латвієць Айнарс Багатскіс уже приїздив до Києва, аби вивести «Будівельник» на старт Євроліги. Удуже до України зnanого латвійського тренера запросили для роботи з національ-

ною чоловічою збірною. При цьому Багатскіс (за прикладом його попередника Євгена Мурзіна) вирішив за сумісництвом попрацювати й у «Київ-Баскеті», котрий, як і федерація баскетболу України, перебуває під патронатом Михайла Бродського.

Перший кваліфікаційний етап ЛЧ для «Київ-Баскета» вже позаду. У двоматчевому протистоянні з австрійським чемпіоном — «Капфенбергом» — столичні баскетболісти обійшлися без поразок. Після гостьової нічиєї (66:66) свою перевагу над скромнішим опонентом «бджоли» підтвердили на паркеті столичного Паладу спорту, вигравши матч-відповідь із десятичковою перевагою — 73:63.

У четвер — 26 вересня — «Київ-Баскет» розпочинає свій другий і заключний етап «лігочемпіонської» кваліфікації, де його суперником буде іспанський «Бургос». Піренейський клуб напередодні візиту до Києва підсилився потужним центровим Ерлом Кларком, за плечима котрого досвід виступів у НБА та Євролізі.

Як свідчить Айнарс Багатскіс, у «Бургоса», в порівнянні з «Київ-Баскетом», великий бюджет і класний зал, тож на українського віце-чемпіона на шляху до групового етапу ЛЧ очікують два дуже складні матчі.

Вочевидь, успіх «Київ-Баскета» в грі з непротим опонентом перш за все залежатиме від злагоджених і продуктивних дій трійки американських новачків — Кейсі Шепарда, Деона Едвіна та Кінда-

Уже традиційно головні ролі в українських баскетбольних клубах грають представники американського легіону.
Фото Олександра ПРИХОДЬКА.

ла Хілла. При цьому важливим для гри всього київського «оркестру» неймовірно цінною має бути робота вітчизняних

виконавців «Київ-Баскета», де ключова роль відводиться 32-річному ветерану Максиму Пустозвонову. ■

■ ФУТБОЛ

Гідний визнання

Кращим футболістом планети за версією ФІФА знову став аргентинський форвард «Барселони»

Григорій ХАТА

У минулому сезоні багато хто з шанувальників гри номер один не зрозумів, чому «Золотий м'яч» від «Франс футболу» та звання кращого футболіста 2018 року від ФІФА отримав хорват Лука Модріч. Утім лейтмотив нагородження віцечемпіона світу та володаря Кубка чемпіонів у складі «Реала» зрозуміти було не надто складно: у світі вже втомилися від безроздільного домінування Ліонеля Мессі та Кріштіану Роналду.

Виглядало так, що й у нинішньому сезоні звання кращого футболіста планети здобуде незірково постать.

До фінальної трійки у голосуванні ФІФА разом із футболістами-геніями потрапив голландський захисник «Ліверпуля» Вірджил ван Дейк, і здавалося так, що саме йому дістануться лаври. Ставши разом із «Ліверпулем» тріумфатором Ліги чемпіонів-2018/2019, у 28-річного капітана збірної Голландії був вагомий аргумент для протистояння з мастодонтами футбольного світу, один з яких (Мессі) зі своєю рідною

«Барселаною» виграв Прімеру й став кращим бомбардиром Суперліги; інший, перейшовши з «Реала» до «Ювентуса», на клубному рівні здобув Скудетто, а з національною збірною переміг у дебютному розіграші Ліги націй.

Проте учасники футбольного плебісциту вирішили по-своєму. Найбільшу кількість пунктів у голосуванні — 48 балів — отримав аргентинський форвард «Барси» Мессі. Ван Дейку дісталось 38 голосів респондентів. Трійку ж із 36 пунктами замкнув португалець Роналду, заявивши, що саме голландський захисник «Ліверпуля» найбільше заслуговував на нагороду «кращого футболіста року». «Ван Дейк — неймовірний футболіст. Вірджил дуже добре виступив у минулому сезоні, тож, думаю, він мав більше аргументів, ніж Мессі, для перемоги в голосуванні», — заявив Кріштіану Роналду.

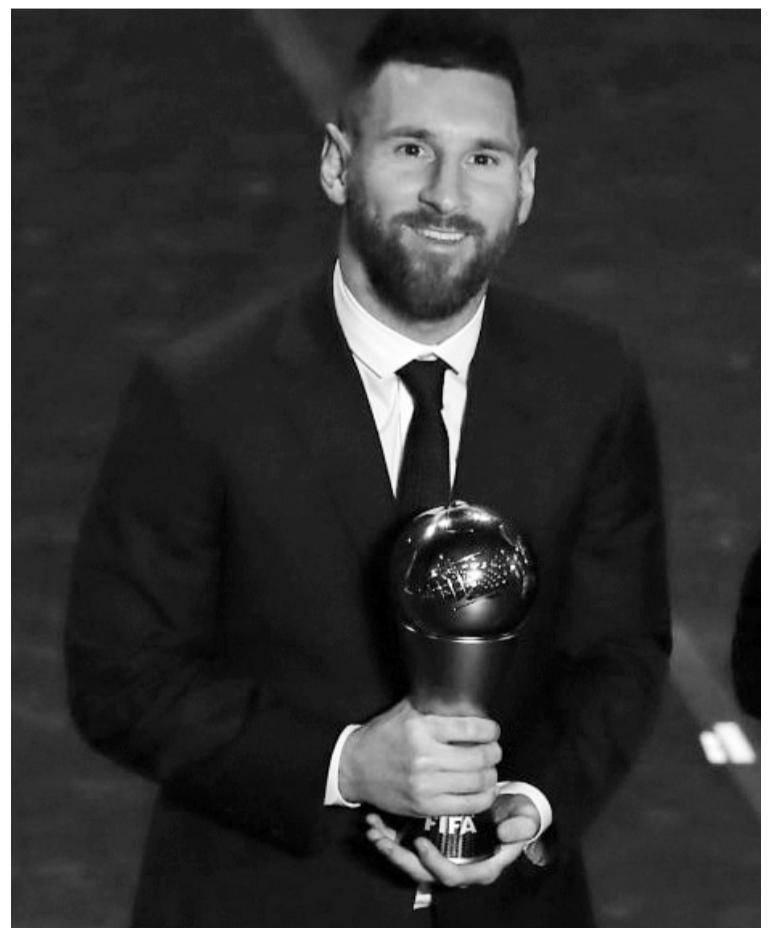
За словами ван Дейка, він не надто сильно засмутився підсумковому вибору футбольного бомонду, оскільки для нього командні нагороди важливіші, ніж персональні здобут-

ки. «Люди обрали Мессі. І я радий за нього. Вважаю Ліонеля, мабуть, найкращим футболістом за всі часи. А порівнювати нашу гру взагалі не варто, адже він — форвард, а я — захисник», — наголосив ван Дейк.

Нагадаємо, що саме «Ліверпуль» ван Дейка вибав «Барселону» Мессі з минулого розіграшу Ліги чемпіонів, перегравши каталонців із загальним рахунком 4:3.

Водночас уже вшосте у своїй кар'єрі Ліонель Мессі отримав від ФІФА титул найкращого футболіста планети. І хоча де-хто вважає абсурдом перемогу аргентинського генія в голосуванні 2019 року, рідний клуб Лео наводить красномовну статистику, котра свідчить про закономірність його персонального тріумфу.

Так, за підсумками минулого сезону, Мессі став чемпіоном і кращим бомбардиром Прімери, отримав «Золоту бутсу» за найбільшу кількість голів у Європі, виграв снайперські перигони в Лізі чемпіонів, а також у складі національної збірної отримав «бронзу» на Кубку Америки. Окрім цього, у «Барсі»

Ліонель Мессі з нагородою «кращого футболіста світу» 2019 року від ФІФА.
Фото з сайту fifa.com.

відзначають іще більше десятка бомбардирських досягнень свого ідола в історичному ракурсі (як-то 600-й гол у складі «гранатово-синіх» чи 400-й гол у Прімері), котрі прийшлися на сезон 2018/2019 років. «При-

свячую цю нагороду моїй родині і всім моїм одноклубникам. А також усім фанатам, завдяки підтримці котрих ми продовжуємо працювати й досягати поставлених цілей», — відзначив Мессі. ■

ЗНАЙ НАШИХ!

Хто тут у нас такий красивий?

Український співак може потрапити до топ-100 найвродливіших людей світу

Адреналіна ШУГАЙ

Український співак MELOVIN став номінантом рейтингу найкрасивіших людей світу. Цей список щороку, починаючи з 1990-го, укладає відомий розважальний сайт TC Candler та публікує перед новорічними святами. Рейтинг називають народним і таким, що відтворює реальні смаки звичайних людей, адже за номінантів голосують самі відвідувачі сайту. Окремо TC Candler укладає жіночу та чоловічу топ-сотню зі ста найвродливіших обличчя року.

За останні майже 30 років ці рейтинги краси очолювали Мішель Пфайффер (до речі, тричі лідирувала в списку), Гвінет Пелтроу, Софі Марсо, Ніколь Кідман, Кіра Найтлі, Наталі Портман, Емма Вотсон, Еміль Кларк, Майкл Фасбендер, Джеймі Дорнан, Майкл Х'юсман та інші знамениті і не дуже обличчя. Так, наприклад, торік відомий красунчик Леонардо ді Капріо опинився на 100-му місці, а не надто впізнаваний актор із «Гри престолів» Джейсон Момоа цей рейтинг очолив. Аналогічна ситуація торік була і з жіночим списком — Кіра Найтлі, яка в попередні роки — у 2005-му та 2006-му — очолювала цей рейтинг, опинилася на 100-й позиції, а першу сходинку списку посіла мало відома широкому загалу французька модель і актриса Тілан Блондо.

Тобто рейтинг чітко показує, наскільки сильною є конкуренція у світі шоу-бізнесу — ще вчора нікому не відоме обличчя молодого співака чи моделі сьогодні може опинитися на вершині слави, посувшись з п'єдесталу будь-кого з багатих і знаменитих.

Ось і українець Костя Бочаров (він же

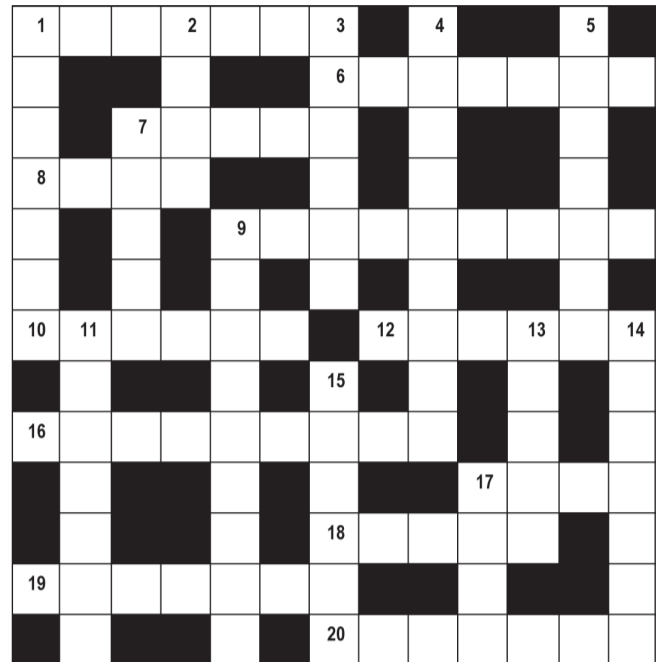
MELOVIN) має всі шанси поборотися за місце у цьому престижному рейтингу. Принаймні у списку номінантів він уже засвітився (відповідну інформацію розмістили на офіційній сторінці інтернет-видання), тепер слово за прихильниками, які своїми голосами можуть вивести свого кумира до «найкращої» сотні.

22-річний одесит MELOVIN вже вдруге опиняється у популярному списку номінантів топ-100 найкрасивіших людей світу. Окрім цього, він став єдиним українцем, який фігурує в переліку номінантів TC Candler. Боротьба буде нелегкою, адже, згідно з офіційними даними, за перемогу позмагаються також

знамениті голлівудські красені Роберт Патінсон, Маріо Касас, Кіт Гарінгтон, Кріс Еванс, Метью Бомер, Джеймі Дорнан, Деніел Редкліфф, Джейсон Мамоа та інші.

Нагадаємо, що зірка MELOVIN вперше спланивала на сцені шоу талантів «Х-Фактор», де Костя здобув перемогу в шостому сезоні. Згодом він узяв собі сценічне ім'я MELOVIN, під яким у 2018 році представив Україну на пісенному конкурсі «Євробачення».

Гарний хлопець MELOVIN.

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №107

По горизонталі:

1. Макаронні вироби плоскої форми, які дехто любить вшати на вуха. 6. Визначення, яка в людини хвороба. 7. Місце впадіння річки в озеро, водосховище, море або в іншу річку. 8. Політична реклама. 9. Трикутна деталь гальмівного механізму вантажного вагона. 10. Пивлітровий кухоль для пива. 12. Віддалене небесне тіло, що відзначається великою кількістю випромінюваної енергії. 16. Давньогрецький обряд, публічне жертвопринесення богам ста біків. 17. Хімічна сполука, що містить атоми кисню. 18. «Стоїть гора високая, попід горою гай. Зелений гай, густесенький, не наче справді рай» (назва вірша). 19. Столиця Таїланду. 20. Пляшконосий дельфін.

По вертикалі:

1. Німецьке місто, столиця Саксонії. 2. Циліндричний стержень із конічним кінцем. 3. Коханий Афродіти, який загинув від дикого кабана. 4. Село на Чернігівщині, де був родовий маєток відомих меценатів Гар-

новських. 5. Музичний інструмент, на якому грав Лукаш із драми Лесі Українки «Лісова пісня». 7. Перший демократичний президент Чехії. 9. Головний убір узбеків та деяких інших народів Середньої Азії. 11. Документ про отримання середньої освіти. 13. Нічне небесне світило. 14. Підросли рослини, які висаджуються у відкритий ґрунт. 15. Основний малюнок матроського тільника. 17. Давньогрецька монета, яку кляли покійникам під язик, щоб було чим заплатити Харону за перевіз. ■

Кросворд №106 від 24 вересня

ПРИКОЛИ

— Соломоне, я товста.
— А як ти визначила, що ти товста?
— Я не можу влізти у свій старий гардероб.
— Боже, Софо, купи шафу побільше.
***
— Діду, як пройшло ваше побачення?
— Я засміявся, вона засміялася, а потім до ночі в траві зуби шукали.
***
— Як довести жінку до божевілля?
— Дати їй купу грошей і закрити всі магазини.
***
— Як я переживаю за дружину.
— А що з нею?
— З нею моя машина.

***
— Скільки вам років?
— Я вам так скажу: таблеток від тиску вже прописали, але я їх запиваю коньяком.
***
Дожили до зарплати, залишилися гроші. Ось сидимо і думаємо: вдалося заощадити чи за щось забули заплатити?
***
Приїжджаю додому — все наготовлено: і картопля з м'ясом, горілочка в карафці, пиво, салати. І про мої проблеми на роботі дружина послухала. Думаю: ось воно щастя. Виявилось — задній бампер.
***
— Що робити, якщо тобі напився сон, що ти обідаєш у шикарному ресторані?
— Швидко все з'їсти і швидше піти, поки тобі не принесли рахунок.

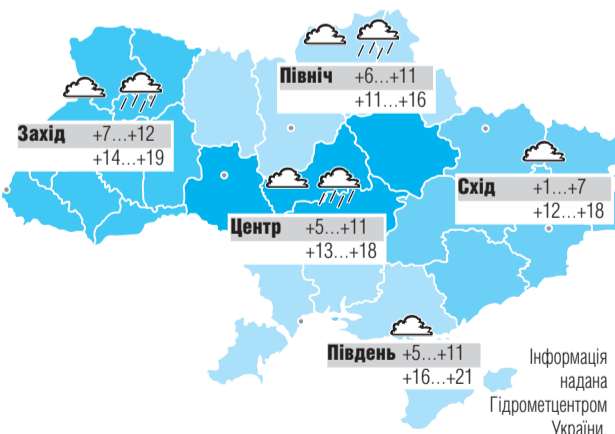
ПОГОДА

26 вересня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно з проясненнями, дощ. Вітер південно-східний, 5-10 м/с. Температура вночі +8...+10, удень +13...+15.

Миргород: невеликий дощ. Уночі +5...+7, удень +14...+16.
Вінниця: дощ. Уночі +8...+10, удень +15...+17.
Одеса: дощ. Уночі +12...+14, удень +17...+19.

Курорти Карпат: хмарно з проясненнями, дощ. Трускавець: уночі +9...+11, удень +16...+18. Моршин: уночі уночі +9...+11, удень +15...+17.

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефони редакції: 044-361-62-61;
з мобільного: 094-926-32-61
Електронна пошта редакції: ukmoloda@ukr.net
Рекламне бюро: reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації: 454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagner@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем — vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець — ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію: КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове. Рукописи не рецензуються і не повертаються. Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець. Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — праця!»; «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітасмо», «Любов і шана». Матеріали із позначкою © друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах: «Преса України» — у Києві Зам. 3009107 «Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові Зам. блок № 544 Верстка та виготовлення фотоформ — комп'ютерний центр редакції «УМ», Газета виходить у вівторок, середу, п'ятницю — суботу (спільний номер) Тираж 86734